

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrap-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 5. август 2015. године

Предмет бр. 06/10

Ивица МАРКОВИЋ

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 5. августа 2015. године, уз присуство следећих чланова:

Марека Новицког, председавајућег
Кристин Чинкин
Франсоаз Тулкенс

Уз помоћ

Андреја Антонова, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменути жалбу, уложену сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, доноси следеће закључке и препоруке:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба је уложена 1. децембра 2009. године и уписана је 4. марта 2010. године.
2. Дана 12. маја 2010. године, Комисија је затражила од жалиоца да достави додатне информације. Жалиочев одговор је примљен 17. јуна 2010. године.
3. Дана 8. новембра 2011. године, жалба је прослеђена Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС)¹ како би се добиле примедбе УНМИК-а на прихватљивост жалбе. Дана 22. децембра 2011. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.
4. Дана 19. фебруара 2012. године, Комисија је прогласила жалбу прихватљивом.
5. Дана 21. фебруара 2012. године, Комисија је проследила своју одлуку СПГС-у и затражила УНМИК-ове примедбе на меритум жалбе, као и копије истражних списа који се односе на предмет.
6. Дана 26. марта 2012. године, СПГС је доставио УНМИК-ове примедбе на меритум жалби, заједно са копијама истражних списа.
7. Након што је Комисија послала упите, 4. октобра 2012. године, УНМИК је затражио од Одељења за архивске послове и регистратурски материјал у седишту Уједињених нација (УН) у Њујорку да пронађе и врати УНМИК-у одређени број истражних списа у вези са жалбама уложеним ХРАП-у.
8. Дана 14. децембра 2012. године, УНМИК-у су достављени тражени истражни списи из седишта УН-а у Њујорку. Дана 17. децембра 2012. године, УНМИК је доставио Комисији ова документа, укључујући нека документа која се односе на ову жалбу.
9. Дана 2. јула 2015. године, Комисија је од УНМИК-а затражила да потврди да ли се достављање списа у вези са предметом може сматрати коначним. Дана 3. јула 2015. године УНМИК је упутио свој одговор потврђујући да је канцеларија за правна питања (КПП) доставила све доступне списе.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

A. Општи преглед догађаја²

¹ Списак скраћеница и акронима садржаних у тексту дат је Прилогу.

² Списи на које се Комисија позива при навођењу овог општег прегледа догађаја су следећи: ОЕБС, „Како виђено, тако речено“, 1. том (октобар 1998 – јун 1999) и 2. том (14. јун – 31. октобар 1999); тромесечни извештаји Генералног секретара УН-а о Привременој управи мисије Уједињених нација на Косову; Годишњи извештаји полиције УНМИК-а (2000, 2001); Фонд за хуманитарно право „Отмице и нестаници не-Албанаца на Косову“ (2001); Фонд за хуманитарно право „Косовска књига памћења“ (<http://www.kosovomemorybook.org>); УНМИК-ова канцеларија за нестала лица и судску медицину, Извештај о активностима 2002–2004; Европски суд за људска права, *Бехрами и Бехрами против Француске и Сарамати против Француске, Немачке и Норвешке*, бр. 71412/01 и 78166/01, одлука од 2. маја 2007; Међународна комисија за нестала лица, „Ситуација на Косову: попис“ (2010); подаци које су издали Високи

10. Предметни догађаји су се одиграли на територији Косова убрзо након успостављања Привремене управе мисије Уједињених нација на Косову (УНМИК), јуна 1999. године.
11. Оружани сукоб током 1998. и 1999. године између српских снага с једне стране и Ослободилачке војске Косова (ОВК) и других оружаних групација косовских Албанаца с друге стране добро је документован. Након неуспеха међународних напора за решавање сукоба, 23. марта 1999. године, Генерални секретар Северно-атлантског споразумног савеза („НАТО“) објавио је почетак ваздушних напада на Савезну Републику Југославију (СРЈ). Ваздушни напади су почели 24. марта 1999. године, а окончани су 8. јуна 1999. године, када је СРЈ пристала да повуче своје снаге са Косова. Дана 9. јуна 1999. године, Међународне безбедносне снаге (КФОР), СРЈ и Република Србија потписале су „војно-технички споразум“ у ком су се сагласиле о повлачењу СРЈ са Косова и присуству међународних безбедносних снага након доношења одговарајуће резолуције Савета безбедности УН-а.
12. Дана 10. јуна 1999. године, Савет безбедности УН-а усвојио је Резолуцију 1244 (1999). Поступајући сходно Поглављу VII Повеље УН-а, Савет безбедности УН-а одлучио је да распореди међународне безбедносне снаге и цивилне представнике – КФОР, односно УНМИК – на територију Косова. Сходно Резолуцији Савета безбедности 1244 (1999), УН-у је дата пуна законодавна и извршна власт за привремену управу на Косову, укључујући спровођење правде. КФОР је имао задатак да успостави „безбедну средину у којој избегла и расељена лица могу безбедно да се врате кући“ и привремено обезбеди „јавни ред и мир“ све док међународни цивилни представници не буду могли да преузму одговорност за овај задатак. УНМИК се састојао из четири главне компоненте или стуба којима су руководиле Уједињене нације (цивилна управа), Високи комесар Уједињених нација за избеглице (хуманитарна помоћ, која је постепено окончана јуна 2000. године), ОЕБС (успостављање институција) и ЕУ (реконструкција и привредни развој). Сваки стуб је био под управом СПГС-а. Резолуцијом Савета безбедности УН-а 1244 (1999) УНМИК је овлашћен да „унапреди и штити људска права“ на Косову у складу са међународно признатим стандардима у погледу људских права.
13. Процене у погледу утицаја сукоба на расељавање популације косовских Албанаца крећу се од приближно 800.000 до 1,45 милиона. Након усвајања Резолуције 1244 (1999), већина косовских Албанаца који су побегли или били насилно избачени из својих кућа током сукоба од стране српских снага вратила се на Косово.
14. У међувремену, припадници неалбанске заједнице – углавном, али не само, Срби, Роми и словенски муслимани, као и косовски Албанци за које се сумња да су сарађивали са српским властима – постали су мета распрострањених напада од стране наоружаних групација косовских Албанаца. Тренутне процене у вези са бројем расељених косовских Срба крећу се између 200.000 и 210.000. Док је већина косовских Срба и другог неалбанског становништва побегла у ужу Србију и суседне земље, они

који су остали постали су жртве системских убистава, отмица, насумичног притварања, сексуалног и родног насиља, пребијања и злостављања.

15. Иако постоји спор око бројки, процењује се да је више од 15.000 лица усмрћено или нестало током и одмах након косовског сукоба (1998-2000. године). Више од 3000 етничких Албанаца и око 800 Срба, Рома и чланова других мањинских заједница нестало је током овог периода. Пронађено је више од половине несталих лица и њихови посмртни остаци идентификовани су до краја 2010. године, док се од маја 2015. године 1.653 лица и даље води као нестало код Међународног комитета Црвеног крста (МКЦК).
16. Од јула 1999. године, у склопу напора да се на Косово врати спровођење закона у оквиру владавине права, СПГС је затражио од држава чланица УН-а да подрже постављање 4718 чланова међународне полиције као цивилне компоненте УНМИК-а. Задатак полиције УНМИК-а био је да саветује КФОР у вези са полицијским питањима док полиција не добије довољан број чланова да преузме пуну одговорност за спровођење закона и да ради на развоју Косовске полицијске службе. До септембра 1999. године, приближно 1100 међународних полицајаца распоређено је у УНМИК-у.
17. Распоређивање полиције УНМИК-а углавном је завршено до децембра 2000. године, са 4400 чланова особља из 53 земље, и УНМИК је преузео примарну одговорност за спровођење закона у свим крајевима Косова осим у Митровици. Према Годишњем извештају полиције УНМИК-а за 2000. годину, њој је пријављено 351 киднаповање, 675 убистава и 115 силовања у периоду од јуна 1999. до децембра 2000. године.
18. Услед колапса управљања правдом на Косову, УНМИК је јуна 1999. године успоставио ванредан правосудни систем. Он се састојао од ограниченог броја домаћих судија и тужилаца и функционисао је све до почетка рада редовног правосудног система, јануара 2000. године. Фебруара 2000. године, УНМИК је одобрио именовање међународних судија и тужилаца, најпре у области Митровице, а касније широм Косова, да би ојачао домаћи правосудни систем и гарантовао његову непристрасност. Од октобра 2002. године, домаћи правосудни систем састојао се од 341 домаћег судије и тужиоца и 24 међународних. Јануара 2003. године, Генерални секретар УН-а, при подношењу извештаја Савету безбедности о спровођењу Резолуције 1244 (1999), констатовао је да систем полиције и правосуђа на Косову у том тренутку „добро функционише“ и да је „одржив“.
19. Јула 1999. године, Генерални секретар УН-а изјавио је у извештају Савету безбедности да УНМИК већ сматра да је питање несталих лица посебно акутан проблем у погледу људских права на Косову. Новембра 1999. године, при полицији УНМИК-а је основана Јединица за нестала лица (ЈНЛ), која је била задужена за истраживање могуће локације несталих лица и/или гробних места. ЈНЛ, заједно са Централном јединицом за кривичну истрагу (ЦЈКИ) полиције УНМИК-а, а касније наменска Јединица за истрагу ратних злочина (ЈИРЗ), били су одговорни за кривичне аспекте предмета несталих лица на Косову. Маја 2000. године, успостављена је Комисија за проналажење и идентификацију жртава (КПИЖ), којом председава УНМИК, ради проналажења,

идентификације и предавања посмртних остатака. Дана 5. новембра 2001. године, УНМИК је потписао Заједнички документ УНМИК-а и СРЈ у коме се, између осталог, понавља обавеза решавања судбине несталих лица из свих заједница и признаје се да је програм ексхумације и идентификације само део активности везаних за нестала лица. Од јуна 2002. године, новооснована Канцеларија за нестала лица и судску медицину (КНЛСМ) при УНМИК-овом Одељењу правде (ОП) постала је једини орган који је овлашћен да утврди где се налазе нестала лица, идентификује њихове посмртне остатке и врати их њиховим породицама. Почевши од 2001. године, на основу Меморандума о разумевању (МоР) између УНМИК-а и Међународне комисије за нестала лица (МКНЛ) са седиштем у Сарајеву, допуњеног додатним споразумом из 2003. године, МКНЛ је спроводио идентификацију посмртних остатака путем ДНК анализе.

20. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а Мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.
21. Истог дана, УНМИК и ЕУЛЕКС су потписали МоР о модалитетима и правима и обавезама које проистичу из преноса УНМИК-ових предмета ЕУЛЕКС-у, као и повезаних списа који се тичу истрага, оптужница и других активности које су у току, а које су предузели УНМИК-ови међународни тужиоци. Убрзо након тога, потписани су слични споразуми у вези са списима којима су се бавиле међународне судије и полиција УНМИК-а. Сви споразуми су обавезивали ЕУЛЕКС да УНМИК-у пружи приступ документима који се односе на активности које су УНМИК-ови органи претходно предузели. Између 9. децембра 2008. и 30. марта 2009. године, сви списи кривичних предмета које су поседовали УНМИК-ов ОП и полиција УНМИК-а требало је да буду предати ЕУЛЕКС-у.

В. Околности везане за отмицу и убиство г. Зорана Марковића

22. Жалилац је брат г. Зорана Марковића.
23. Жалилац наводи да је г. Зоран Марковић отет 11. јула 1999. године у Приштини, од стране четворо наоружаних косовских Албанаца испред зграде у којој је живео, и одведен у возилу.
24. Жалилац истиче да је он пријавио отмицу свог брата МКЦК-у. Он прилаже копију кривичне пријаве коју је поднео међународном тужиоцу Окружног јавног тужилаштва (ОЈТ) у Приштини против неидентификованих починилаца. У жалби, која садржи руком писани датум 18. август 2004. године, наводи се да је 11. јула 1999. године г. Зоран Марковић отет од стране четворице непознатих наоружаних Албанаца испред зграде у којој је живео у Приштини, око 17.45 часова. Присилили су га да уђе у тамно плави аутомобил марке „Volkswagen/модел 1“ регистарских таблица „PR147/друго“ и

одвезли у непознатом правцу. У кривичној пријави се такође наводи да је жалилац био очевидац братовљеве отмице.

25. МКЦК је 3. августа 1999. године отворио захтев за проналажење г. Зорана Марковића чије се име налази у бази података коју је саставио УНМИК-ов КНЛСМ³. У релевантним пољима ставке у бази података на мрежи коју води МКНЛ у вези са г. Зораном Марковићем стоји следеће: „Прикупљено довољно референтних узорака“ и „МКНЛ је доставио информације о овом несталом лицу надлежној институцији 24. јуна 2009. године. Да бисте добили додатне информације, обратите се седишту ЕУЛЕКС-а на Косову“.
26. Посмртни остаци г. Зорана Марковића пронађени су 6. марта 2007. године. УНМИК-ов КНЛСМ је издао Уверење о идентификацији г. Зорана Марковића, 12. децембра 2009. године, а његови остаци су предати жалиоцу 5. марта 2010. године.

В. Истрага

Достављање релевантних списа

27. Дана 26. марта 2012. године, УНМИК је доставио Комисији документа која су се претходно налазила код УНМИК-овог ЈНЛ-а и ЈИРЗ-а. Дана 3. јула 2015. године, УНМИК је потврдио Комисији да су сви списи у УНМИК-овом поседу достављени.
28. Што се тиче откривања података садржаних у списима, Комисија подсећа да је УНМИК Комисији ставио на располагање истражне списе ради разматрања уз обавезу чувања поверљивости података. У том погледу, Комисија мора појаснити да, иако њена процена овог предмета проистиче из детаљног разматрања доступне документације, објављује се само ограничен број информација из ње. Стога је у следећим пасусима наведен сажет преглед релевантних истражних корака које су предузеле истражни органи.

ЈНЛ-ов спис

29. Први документ у спису је недатиран Образац за идентификацију жртве са анти-мортем подацима, спојен са ЈНЛ-овим списом бр. 1999-000062. Поред личних података и анте-мортем описа г. Зорана Марковића, у њему су наведени име, адреса и број телефона жалиоца у ужој Србији.
30. Спис такође садржи копију документа са насловом „CrimeBase 98 ImageBase Technology Ltd“, који садржи основне биографске податке о г. Зорану Марковићу а на којем је исписан бр. предмета 1999-000062. Документ садржи датум уноса, 16. новембар 1999. године, и датум извода, 28. март 2000. године. У документу је наведено следеће:

---

³ База података КНЛСМ-а није отворена за јавност. Комисија ју је прегледала у вези са овим предметом 3. августа 2015. године.

„Киднапован је 11. јула 1999. године испред улаза зграде D1-III/10, у малом насељу у Видовданској улици 165/10, у 16.45 часова, док је ишао да купи хлеб. Његов брат ИВИЦА је видео све са свог балкона и рекао је да су четворица наоружаних Албанаца у цивилу одвезла г. Марковића у аутомобилу марке GOLF I, тамно плаве боје, са регистарским бр. PR-143-... Ивица их је питао где воде његовог брата а они су рекли да ће да га врате кроз 10 минута. Он је киднаповање пријавио патроли КФОР-а, 92. дивизији КФОР-а у Приштини, ЦМТ-у, Црвеном крсту...“

31. ЈНЛ-ов спис садржи меморандум, датиран на 11. фебруара 2000. године, у којем се од свих регионалних истражних јединица полиције УНМИК-а, ЦЈКИ-ја и МКЦК-а траже информације у погледу г. Зорана Марковића. Спис такође садржи накнадне негативне писане одговоре из канцеларија РИЈ-а у Гњилану, Пећи, Приштини и од ЦЈКИ-ја у Приштини. У Извештају о наставку случаја наводи се и позитиван одговор МКЦК-а, датиран на 25. фебруар 2000. године.
32. ЈНЛ-ов спис такође садржи Извештај о наставку случаја у погледу г. Зорана Марковића, припојен спису бр. 1999-000062. Извештај садржи два уноса; у првом, датираном на 11. фебруар 2000. године, стоји „извршен унос, свима су послати меморандуми, Сада треба сачекати одговоре“. У другом уносу, датираном на 21. децембар 2000. године, стоји: „Додати страницу МКЦК-а“. Спис садржи још један Извештај о наставку случаја са истим бр. списка, датиран на 30. август 2002. године, у којем стоји „Извршен унос у ДВИ систем“.
33. Спис садржи недатиран документ који се чини као табела преузета из извештаја МКЦК-а, која садржи име г. Зорана Марковића заједно са појединостима његовог киднаповања. На тој страни се такође налазе имена три друга лица која су отета под сличним околностима у различитим деловима Косова, а у току истог дана када и дати догађај.
34. Спис такође садржи недатиран документ под насловом „Нестала лица у евиденцији Центра за мир и толеранцију“ у којем се наводи детаљан опис киднаповања Зорана Марковића како је описано горе.
35. Спис такође садржи штампани извод, састављен на једној страни, из ЈНЛ-ове базе података под насловом „ЈНЛ-ов извештај“ датиран на 21. април 2004. године. У изводу су наведени лични подаци и анте-мортем опис г. Зорана Марковића као и датум његовог нестанка. У њему се такође наводе информације у погледу његовог киднаповања како је наведено горе.
36. Истражни спис такође садржи документ означен као „Извештај о анте-мортем истрази ЈНЛ-а Јединице за ратне злочине“, који је започет 21. априла 2004. године, а завршен 4. октобра 2004. године, који је спојен са ЈИРЗ-овим списом бр. 0359/ИНВ/04 и садржи унакрсну референцу на ЈНЛ-ов спис бр. 1999-000062. У Извештају се жалиочев брат, г. Зоран Марковић, наводи као нестало лице. Под насловом Извештаја „Природа информација“ стоји „Дана 11. јула 1999. године, око 16.45 часова, испред улаза зграде

D1-III у малом насељу у Видовданској улици 165/10 у Приштини, четворица наоружаних Албанаца у цивилу су киднаповала [нестало лице]. Одвезли су га у аутомобилу тамне боје марке VW Golf (таблица: PR-143...) [г. Зоран Марковић] више никада није виђен. Нема додатних информација. ЦЈКИ, сви РИЈ су послали меморандуме са негативним резултатима“. Под насловом Извештаја „Даља истрага“ наводи се (задржана граматика као и наглашавање из оригинала):

среда, 19. мај 2004. године: меморандум је послат службенику за везу у Београду [НК], да контактира [жалиоца]. [Жалилац] је потврдио већ познате чињенице, нема додатних информација.

среда, 29. септембар 2004. године, 13.00 часова: долепотписани је контактирао МКНЛ: [жалилац] је дао узорке крви који су регистровани у београдском МКНЛ-у.

37. У одељку Извештаја „Закључак“ наводи се: „Прикупљени су анте-мортем подаци и дати су узорци крви. Због недостатка информација, предмет је остављен на чекању“.
38. Истражни спис садржи копију захтева, датираног на 18. август 2004. године који је припојен спису бр. ЦЈКИ 2000-00078, који је жалилац упутио Међународном тужиоцу Окружног јавног тужилаштва у Приштини у коме он тражи подношење кривичних пријава против неидентификованих починилаца у вези са отмицом г. Зорана Марковића. У документу се наводи да су било које информације у вези са истражним мерама предузетим за проналажење г. Зорана Марковића и починилаца биле „у потпуности недоступне“ жалиоцу.
39. Спис садржи УНМИК-ов документ под називом „Детаљи везани за истрагу под бројем: 0359/ИНВ/04“, датиран на 4. октобар 2004. године, који садржи биографске податке о г. Зорану Марковићу и кратак опис његовог киднаповања. У пољу „Сажетак захтева“ стоји „Постоји мањак информација“, а у пољу „Резултати“ стоји „На чекању“.
40. Спис садржи извештај о обдукцији датиран на 25. јул 2007. године у погледу обдукције која је извршена 26. априла 2007. године над неидентификованим посмртним остацима, који су касније идентификовани као остаци г. Зорана Марковића. У закључку извештаја стоји да су узрок смрти „повреде у пределу главе нанете ватреним оружјем“.
41. Истражни спис такође садржи упоредну табелу датiranу на 6. октобар 2008. године. Према овој упоредној табели анте-мортем подаци о г. Зорану Марковићу подударали су се са пост-мортем подацима прикупљеним на основу обдукције над неидентификованим посмртним остацима која је извршена априла 2007. године. Посебно, из табеле се видело да су трагови повреда пронађени на посмртним остацима одговарали повредама које су нанете г. Зорану Марковићу, како их је пријавила његова породица.
42. Спис садржи поруку електронске поште, датiranу на 8. април 2009. године, у којој се

наводи да је породицу г. Зорана Марковића посетила Комисија за нестала лица Републике Србије, 1. априла 2009. године, која их је обавестила о закључцима поређења анте-мортем и пост-мортем података. У поруци се такође наводи „породица препознаје одећу на сликама и прихватила је идентификацију“.

43. Спис такође садржи извештај о идентификацији путем ДНК анализе у погледу г. Зорана Марковића, датиран на 6. април 2009. године, МКНЛ-ово Уверење о потврди идентитета, издато 9. априла 2009. године, и Уверење о потврди идентитета које је издао УНМИК-ов КНЛСМ, такође 9. априла 2009. године, на име г. Зорана Марковића, на којем се налази ЈНЛ-ов бр. списка 1999-000062.
44. Спис садржи УНМИК-ово Уверење о идентификацији у погледу г. Зорана Марковића, датирано на 12. децембар 2009. године, у којем се наводи да је његово тело пронађено 6. марта 2007. године, и Извод из матичне књиге умрлих, датиран на 4. март 2010. године, на име г. Зорана Марковића, са бр. списка 1999-000062. У спису се налази документ УНМИК-овог КНЛСМ-а о предаји посмртних остатака, датиран на 5. март 2010. године, у којем се наводи су тог дана жалиоцу предати посмртни остаци г. Зорана Марковића.

ЈИРЗ-ови списи

45. ЈИРЗ-ов спис садржи Извештај о анализи случаја, датиран на 24. октобар 2007. године, који садржи име и појединости о киднаповању г. Зорана Марковића. У извештају се као „Тренутни статус“ наводи „Неактиван“ а у пољу под насловом „Препорука/мишљење истражитеља“ наводи се „случај је решавао ОП. Предмет треба затворити. Биће поново отворен ако се открију нови елементи“. Уз извештај се налази и додатни руком писани унос датиран на 9. децембар 2007. године, у којем се наводи „Поново прегледан извештај: Датум када се инцидент десио, 11. јул 1999. године, налази се ван временског оквира ратних злочина. Препоручујем затварање случаја док се не открију нове информације“.
46. Спис садржи ЈИРЗ-ов Извештај о случају, датиран на 24. октобар 2007. године, са бр. списка 2000-00078, који садржи име и појединости о киднаповању г. Зорана Марковића и појединости о жалиоцу као сведоку. У пољу под насловом „Ажурирани датум“ стоји „8. мај 21016.“ [sic].

Спис из архива УН-а у Њујорку

47. Спис добијен из седишта УН-а садржи додатну документацију која није обухваћена ЈНЛ-овим или ЈИРЗ-овим списом. Први документ датиран на 27. фебруар 2008. године је Меморандум о преносу случаја из ЈИРЗ-а у УНМИК-ов ОП, са бројем предмета 2000-00078. У документу се наводи „[у] складу са споразумом о прегледу анализе случаја прослеђујем горенаведени случај ратног злочина ради прегледа. Сваки спис садржи све оригиналне документе и фотографије за које се зна да постоје у Јединици за ратне злочине“.

48. Спис садржи меморандум, датиран на 5. март 2008. године, који је Шеф кривичног одељења ОП-а као одговор упутио Шефу УНМИК-овог ЈИРЗ-а, у којем ОП наводи да „нису прикупљене релевантне информације у 24 предмета које враћамо Јединици за ратне злочине“. У ове предмете спада и случај отмице и убиства г. Зорана Марковића. Штавише, писмо се завршава на следећи начин:

„Желим да изразим своју изненађеност што смо примили ове предмете отприлике 9 година по извршењу кривичних дела а да није предузета ниједна релевантна истражна радња од стране полиције. У сваком случају дати предмети захтевају темељну полицијску истрагу.

Свестан сам вашег тренутног недостатка људских ресурса да реше све ове случајеве, што представља и проблем ове јединице...“

49. У последњем писму из списка, датираном на 6. март 2008. године, које је као одговор ЈИРЗ упутио ОП-у, наводи се образложење у погледу разлога због којих су списи предати ОП-у. Иницијатива је започела када су правни референтни ОП-а „поставили питање како је ЈРЗ могао да има отприлике хиљаду и петсто предмета када су записи ОП-а указивали на значајно мањи број предмета од сто. Обе стране су биле непоколебљиве по питању тога да смо кршили члан 200 ПЗКПК-а ако смо имали предмете који нису били достављени тужиоцу у року од 24 часа по пријему...“

50. У истом писму се наводе додатне информације у погледу политике решавања предмета ратних злочина;

„... Децембра 2002. године све предмете ратних злочина су прегледали представници ОП-а и истражитељи ЦЈКИ-ја... крајем 2003. године ОП је утврдио да је превелики број случаја био под истрагом и именовано је још један тим за преглед састављен од чланова особља ОП-а, службеника КФОР-овог СВП-а (Снаге војног правобранилаштва) и истражитеља ЈРЗ-а. Циљ је био да се смањи број активних истрага на двадесет предмета...на крају прегледа тај број је повећан на четрдесет“.

У погледу изјаве у ОП-овом писму када је реч о недостатку релевантних истражних радњи у писму се наводи:

„Верујем да ова изјава истиче недостатак комуникације између наших организација... Такође сам забринут због недостатка напретка у предметима ратних злочина али схватам да су многи од ових проблема резултат неадекватних система пријављивања и стандарда у мисији у то време“.

51. У писму се даље наводи „У току 1999. и 2000. године на Косову је било 407 пријављених предмета ратних злочина. Многи од ових предмета су пријављени КФОР-у и различитим НВО, који су искористили минимум информација у вези са догађајем и похранили их јер није било ресурса којима би могао да се реши толики обим догађаја... Како сте тачно истакли, већи број наших предмета састоји се од

уноса у базу података, са ограниченим бројем информација, и напомене да прави предметни спис недостаје. Овај проблем је резултат лошег управљања списима и вођења евиденције. Закључили смо да је велики број наших предмета предат МКТЈ-у и ОП-у без одговарајуће документације“.

III. ЖАЛБА

52. Жалилац се жали на УНМИК-ов наводни пропуст да ваљано истражи отмицу и убиство г. Зорана Марковића. У том погледу, Комисија сматра да се жалилац позива на кршење процедуралног аспекта члана 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП).

53. Жалилац се такође жали на душевну бол и патњу, које су му наводно проузроковане овом ситуацијом. У том погледу, Комисија сматра да се жалилац ослања на члан 3 ЕКЉП.

IV. ПРАВО

A. Наводно кршење процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП

1. Опсег разматрања Комисије

54. Пре него што започне разматрање меритума жалбе, Комисија би желела да разјасни домен свог разматрања.

55. При одлучивању о томе да ли сматра да је дошло до повреде члана 2 (процедуралног аспекта), Комисија узима у обзир постојећу судску праксу, нарочито ону Европског суда за људска права. Међутим, Комисија је такође свесна чињенице да се жалбе упућене њој значајно разликују од оних које су поднете Суду. Као прво, тужена страна није држава, већ привремена међународна територијална управа овлашћена да обавља привремене дужности на Косову. За УНМИК се не везују никакве сумње у погледу материјалних обавеза сходно члану 2 ЕКЉП. Друго, док су они који су осумњичени за наводна убиства и/или отмице недржавни актери у ограниченом броју предмета пред Европским судом, такви су сви осумњичени у предметима пред Комисијом, углавном, али не искључиво, повезани са сукобом. Комисија мора узети у обзир ове факторе при процени процедуралних позитивних обавеза међудржавне организације у погледу поступака учињених од стране трећих страна на територији над којом има привремену законодавну, извршну и судску контролу.

56. Комисија напомиње да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно следећим инструментима који се тичу људских права: Универзалној декларацији о људским правима, Европској

конвенцији о људским правима и њеним протоколима, Међународном споразуму о грађанским и политичким правима (МСПП), Међународном споразуму о економским, социјалним и културним правима, Међународној конвенцији о уклањању свих видова расне дискриминације, Конвенцији о уклањању свих видова дискриминације жена, Конвенцији против мучења и осталог окрутног, нечовечног и понижавајућег поступања или кажњавања и Конвенцији о правима детета.

57. Комисија такође примећује да, према члану 1.2 УНМИК-ове Уредбе бр. 2006/12 од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права, Комисија „треба да проучи жалбе уложене од стране било које особе или групе особа које тврде да су жртве кршења (својих) људских права од стране УНМИК-а“. Из тога следи да једино поступци или пропусти који се могу приписати УНМИК-у леже у оквиру надлежности Комисије *ratione personae*. У том погледу, треба напоменути, као што је горе наведено, да од 9. децембра 2008. године, УНМИК више не спроводи извршну власт над косовским правосудним системом и системом за спровођење закона. УНМИК стога не сноси одговорност ни за какво кршење људских права наводно почињено од стране тих тела. У погледу тога што се жалилац жали на поступке који су се догодили након овог датума, они леже ван надлежности Комисије *ratione personae*.
58. Такође, Комисија наглашава да, што се тиче њене надлежности *ratione materiae*, из члана 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 следи да она може испитати само жалбе које се односе на наводно кршење људских права. То значи да она може да разматра само поступке или пропусти који су предмет жалбе због тога што нису у складу са међународним инструментима људских права наведеним горе у тексту (видети § 56). У конкретним случајевима убистава и нестанака под околностима опасним по живот, није улога Комисије да замени надлежне органе у истрази случаја. Њен задатак је ограничен на разматрање ефикасности кривичне истраге таквих убистава и нестанака, у светлу процедуралних обавеза које проистичу из члана 2 ЕКЉП.
59. Комисија даље напомиње да, сходно члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има правну надлежност једино над жалбама које се односе на наводна кршења људских права „до којих је дошло 23. априла 2005. или касније или су произашла из чињеница насталих пре овог датума, при чему су ове чињенице проузроковале континуирано кршење људских права“. Следи да догађаји који су се одиграли пре 23. априла 2005. године генерално леже ван надлежности Комисије *ratione temporis*. Међутим, у мери у којој такви догађаји проузрокују континуирану ситуацију, Комисија има надлежност да разматра жалбе које се односе на ту ситуацију (видети предмет Европског суда за људска права (ЕСЉП), Велико веће [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, бр. 16064/90 и остали, пресуда од 18. септембра 2009, §§ 147–149; ЕСЉП, *Кипар против Турске* [ВВ] бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 136, ЕКЉП 2001-IV).

2. Поднесци страна

60. Жалилац се жали, у суштини, на повреду права која се односи на изостанак адекватне кривичне истраге у вези са отмицом и убиством г. Зорана Марковића.

61. У својим примедбама на меритум жалбе, СПГС не оспорава чињеницу да је УНМИК имао одговорност да спроведе ефикасну истрагу отмице и убиства г. Зорана Марковића, у складу с општом обавезом обезбеђивања ефикасне примене домаћих закона којима се штити право на живот, која му је прописана Резолуцијом 1244 Савета безбедности УН-а (из 1999. године) (видети § 12 горе у тексту) и накнадно дефинисана Уредбом УНМИК-а бр. 1999/1 *о овлашћењима Привремене управе на Косову* и касније Уредбом УНМИК-а бр. 1999/24 *о закону применљивом на Косову* и чланом 2 ЕКЈП.
62. У том погледу, СПГС наглашава да ова обавеза произилази из процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЈП-а у погледу спровођења ефикасне истраге, у случају када смрт настане под сумњивим околностима које се не приписују државним агентима. Он тврди да, генерално, при разматрању тога да ли је УНМИК испунио своје процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЈП, Комисија мора узети у разматрање посебне околности на Косову у то време.
63. СПГС сматра да је таква обавеза двострука, укључујући обавезу да се истрагом утврди судбина и/или локација преминуле особе; и обавезу спровођења истраге којом се може утврдити да ли је до смрти дошло незаконитим путем и која може довести до идентификације и кажњавања лица одговорних за нестанак и/или смрт несталих лица.
64. СПГС тврди да је у својој судској пракси по питању члана 2, Европски суд за људска права навео да треба узети у обзир потешкоће настале након сукоба и проблеме који су ограничавали истражне органе у истрази оваквих случајева. У том погледу, СПГС подсећа на пресуду од 15. фебруара 2011. године коју је донео Европски суд по предмету *Палић против Босне и Херцеговине*, у чијем се ставу 70 наводи:
- „Суд узима у обзир комплексну ситуацију у Босни и Херцеговини, нарочито у првих десет година након рата. У таквој послератној ситуацији, оно што представља немогућ и/или несразмеран терет мора да се мери врло конкретним чињеницама и контекстом. С тим у вези, Суд напомиње да је више од 100.000 људи убијено, скоро 30.000 људи је нестало, а више од два милиона људи је расељено током рата у Босни и Херцеговини. Избор је неизбежно морао да се направи у смислу послератних приоритета и ресурса [...]“.
65. Са становишта СПГС-а, у периоду након сукоба на Косову, УНМИК се суочио са ситуацијом сличном оној у Босни. Многи људи за које се није знало где се налазе отети су, убијени и сахрањени у необележеним гробовима на територији Косова или ван ње, што је умногоме отежало проналажење и повратак њихових посмртних остатака.
66. У јуну 2002. године УНМИК је успоставио КНЈСМ са мандатом да утврђује судбину несталих лица; међутим, он се суочио са многим изазовима на почетку свог ангажовања због онога што су претходно урадили углавном актери независни од УНМИК-а. Конкретно, СПГС наводи да је сакупљање доказа о ратним злочинима почело са доласком НАТО-а 1999. године, са независним тимовима из неколико земаља који су функционисали под слабом координацијом МКТЈ-а. Недостатак

стандардних радних процедура или централизације довео је до проблема са доказима прикупљеним у овој фази. Године 2000, МКТЈ је спровео велику, централизовану, форензичку операцију у ораховачкој мртвачници, где је применио стандардне радне процедуре за све форензичке тимове осим британског, који је функционисао независно у Приштини. СПГС наводи да су, у покушају да покажу да су злочини били систематски и широко распрострањени, тимови МКТЈ-а обављали обдукције на што је више тела могуће, вршећи идентификацију у малој мери или је уопште нису вршили; штавише, неидентификована тела која су ексхумирана 1999. године поново су сахрањена на локацијама које још увек нису познате КНЛСМ-у. Након што је МКТЈ окончао своје ангажовање 2000. године, ЈНЛ полиције УНМИК-а наставио је истраге несталих лица у мањем обиму, „ex-officio, без икакве шире стратегије у погледу подизања оптужнице“. Услед тога, прикупљен је велики број неструктурисаних информација.

67. СПГС тврди да је проналажење и идентификовање несталих лица у горе описаном контексту веома тежак и дуготрајан задатак. Он даље тврди да број несталих лица чије је остатке пронашао и идентификовао КНЛСМ „сведочи о његовом напорном раду између 2002. и 2008. године“ и да је „у гробницама пронађено још тела и у току су идентификације и повраћаји посмртних остатака члановима породица, често на основу информација садржаних у списима УНМИК-а/КНЛСМ-а“. СПГС даље напомиње да је „поступак оснивања система који ће моћи ефикасно да решава нестанке и друга озбиљна кршења међународног хуманитарног права постепено“ на Косову, што се огледа у горенаведеном предмету *Палић*. СПГС даље напомиње да се овај процес „ослањао на велики број актера, а не само на УНМИК, на пример на Међународну комисију за нестала лица, Међународни комитет Црвеног крста и домаће организације за нестала лица“.
68. СПГС даље тврди да је од фундаменталног значаја за спровођење ефикасних истрага професионална, добро обучена и добро опремљена полиција и да таква полиција није постојала на Косову након сукоба. У том полицијском вакууму након завршетка сукоба, УНМИК је морао да испочетка изгради нову Косовску полицијску службу, што представља један дуготрајан и изазован задатак који, према наводу СПГС-а, још увек траје. СПГС такође наводи да се полиција УНМИК-а суочила са бројним изазовима током вршења функција спровођења закона, које јој је постепено преносио КФОР у периоду 1999-2000. године. Он се, у том погледу, осврће на Годишњи извештај полиције УНМИК-а за 2000. годину, у коме је ситуација описана на следећи начин:

„Полиција УНМИК-а је морала да ради у послератном окружењу у ком је затекла беживотна тела и опљачкане и спаљене куће. Етничко насиље је избијало у виду илегалних исељавања, принудних одузимања имовине, спаљивања кућа и физичког насиља над заједницама широм Косова. Бес и тензија су били јако изражени међу свим етничким групама, а појачавали су их извештаји о несталим и умрлим особама. За полицију УНМИК-а је постао императив да успостави ред и да брзо изгради оквир за упис и истрагу злочина.

Све ово је морало да се уради уз ограничене физичке и људске ресурсе. Пошто је ово била прва извршна мисија у историји УН-а, било је неопходно да се на терену разраде концепт, планирање и спровођење. Због 20 различитих националности које су учествовале на почетку, полицијским руководиоцима је представљало изазован задатак да установе заједничку праксу за постизање оптималних резултата у једном високо ризичном окружењу“.

69. СПГС наводи да је ЈИРЗ полиције УНМИК-а ангазовао међународну полицију УНМИК-а и припаднике домаће Косовске полицијске службе и усмерио се на кривичну истрагу случајева несталих лица. Њихове обавезе обухватале су проналажење илегалних гробова, идентификацију починилаца и прикупљање доказа везаних за злочине. Припадници међународне полиције УНМИК-а који су радили на предметима несталих лица морали су да се прилагоде спровођењу истрага на страниј територији и у страниј земљи, са ограниченом подршком Косовске полиције која је још увек била у развоју.
70. Он даље наводи да су ови истражитељи често наилазили на ситуације где појединци који су поседовали релевантне информације о локацији и судбини несталих лица нису желели да открију такве информације. Према наводима СПГС-а „таква ограничења су спречила институцију као што је полиција УНМИК-а да спроведе све истраге на начин који, гледано систематски, могу да покажу државе – или који се од њих бар очекује – са боље развијеним институцијама које се не суочавају са пост-конфликтном ситуацијом“.
71. У погледу овог случаја СПГС тврди да је „УНМИК испунио обавезу утврђивања судбине и локације г. Зорана Марковића, тако што је отворио и спровео истрагу на основу информација добијених од жалиоца преко ЦМТ-а [Центар за мир и толеранцију]. У завршној фази истраге убиство г. Марковића је прописно потврђено када су његови посмртни остаци формално идентификовани од стране ЈНЛ-а“.
72. СПГС додаје „вишегодишњи временски период који је протекао од пријаве инцидента УНМИК-у до конкретне идентификације посмртних остатака г. Зорана Марковића требало би да буде процењен у односу на шири контекст УНМИК-ових кривичних истрага на Косову након сукоба, како је изнад наведено“.
73. СПГС закључује да „доступни УНМИК-ови истражни списи нису дефинитивни по питању идентификације и кажњавања лица одговорних за нестанак и смрт г. Марковића због опште оскудице информација. Као што је горе приказано, жалилац је одиграо улогу као сведок али није био у позицији да полицији УНМИК-а пружи јасне трагове о идентитету починилаца. Ни у једном тренутку није иступио ниједан додатни сведок догађаја како би се прикупиле све релевантне информације са подручја целог Косова које су биле у поседу различитих полицијских служби и оперативних јединица, укључујући амерички КФОР. Истрага је настављена 2004. године када је предмету додељен нови истражитељ и када је контактирана породица, али безуспешно, имајући у виду недоступност релевантних информација које је полиција могла да употреби

како би разрадила и испратила истражне трагове. У погледу горенаведеног, наводи се да је УНМИК у светлу доказа који су му стављени на располагање предузео све разумне кораке како би истражио овај предмет“.

74. СПГС закључује да у погледу жалбе није постојало никакво кршење члана 2 ЕКЉП.

3. Процена Комисије

75. Комисија сматра да се жалилац позива на повреду процедуралне обавезе која проистиче из права на живот, загарантованог чланом 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП) јер полиција УНМИК-а није спровела ефикасну истрагу у вези са отмицом и убиством г. Зорана Марковића.

а) Подношење релевантних списа

76. На захтев Комисије, СПГС је 26. марта 2012. године доставио копије докумената везаних за истраге које су предмет ове жалбе, које је УНМИК успео да добије. Спис који је Комисија примила из седишта УН-а у Њујорку (видети §§ 7–8) садржао је копије истих докумената, као и документе који нису садржани у КНЛСМ-овим или ЈИРЗ-овим списима. УНМИК је 3. јула 2015. године потврдио Комисији да више нису пронађени никакви списи па се тако достављање може сматрати завршеним (видети § 9 изнад).

77. Комисија напомиње да је у члану 15 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 наведено да Комисија може затражити од УНМИК-а да достави било који документ и да је СПГС обавезан да сарађује са Комисијом и пружи неопходну помоћ, што посебно укључује достављање докумената и информација релевантних за жалбу. У том погледу, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права да треба да се извуку закључци на основу понашања тужене стране током поступка, укључујући њен пропуст „да достави информације које поседује без одговарајућег објашњења“ (видети ЕСЉП, *Челикбилек против Турске*, бр. 27693/95, пресуда од 31. маја 2005. године, § 56).

78. Комисија такође напомиње да је правилно одржавање истражних списа који се тичу таквих кривичних дела као што су убиства и нестанци, од отварања истрага до њихове предаје, кључно за наставак тих истрага и пропуст да се то учини могао би стога сâм по себи покренути питања сходно члану 2 (видети ХРАП, *Булатовић*, бр. 166/09, мишљење од 13. новембра 2014. године, § 62).

79. Комисија нема разлога да сумња да је УНМИК уложио све напоре како би добио релевантне истражне списе. Међутим, Комисија напомиње да УНМИК није доставио никакво објашњење због чега би документација могла бити непотпуна нити о томе који делови могу бити непотпуни.

80. Комисија није у позицији да сама провери потпуност примљених истражних списа. Комисија ће стога проценити меритум жалбе на основу докумената који су јој

доступни (у том смислу, видети ЕСЈП, *Чекојев против Русије*, бр. 39358/05, пресуда од 15. марта 2011, § 146).

b) Општа начела која се тичу обавезе спровођења ефикасне истраге сходно члану 2

81. Комисија напомиње да је позитивна обавеза истраживања нестанака широко прихваћена у међународном праву људских права, макар од случаја Интерамеричког суда за људска права *Веласкез-Родригез* (видети предмет Интерамеричког суда за људска права (ИАСЈП), *Веласкез-Родригез против Хондураса*, пресуда од 29. јула 1988. године, Серија Ц бр. 4). Комисија такође напомиње да је КЈП навео да позитивна обавеза спровођења истраге проистиче из члана 6 (право на живот), члана 7 (забрана окрутног и нечовечног поступања) и члана 9 (право на слободу и безбедност личности), тумачено заједно са чланом 2 (3) (право на ефикасан правни лек) МСГПП-а (видети Комитет за људска права Уједињених нација (КЈП), Општи коментар бр. 6, 30. април 1982. године, § 4; КЈП, Општи коментар бр. 31, 26. мај 2004. године, §§ 8 и 18, СГПП/Ц/21/Рев.1/Дод. 13; видети такође, између осталог, КЈП, *Мухамед Ал-Авани против Либијске Арапске Цамахирије*, саопштење бр. 1295/2004, разматрања од 11. јула 2007, СГПП/Ц/90/Д/1295/2004). Обавеза истраживања нестанака и убистава такође је утврђена у Декларацији УН-а о заштити свих особа од принудног нестанка (Документ УН-а А/Res/47/133, 18. децембар 1992) и додатно је разрађена у смерницама УН-а као што су Приручник УН-а о ефикасној превенцији и истрази ванправних, арбитарних и преких егзекуција (1991) и „Смернице о спровођењу истрага Уједињених нација у вези са наводним масакрима“ (1995). Важност обавезе је потврђена усвајањем Међународне конвенције о заштити свих особа од принудног нестанка 2006. године, која је ступила на снагу 23. децембра 2010. године.
82. Да би се бавила тврдњама жалиоца, Комисија се осврће на добро утврђену судску праксу Европског суда за људска права о процедуралним обавезама сходно члану 2 ЕКЈП. Суд је сматрао да „Обавеза заштите права на живот сходно члану 2, тумачена заједно са општом дужношћу државе сходно члану 1 Конвенције 'да осигура свакоме унутар [своје] надлежности права и слободе дефинисане у Конвенцији', имплицитно захтева постојање неког облика ефикасне званичне истраге када су појединци убијени“ (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЈП, *Макен и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 27. септембра 1995. године, § 161, Серија А бр. 324; и ЕСЈП, *Каја против Турске*, пресуда од 19. фебруара 1998. године, § 86, Извештаји 1998-1; видети такође ЕСЈП, *Јасинскис против Летоније*, бр. 45744/08, пресуда од 21. децембра 2010, § 71). Обавеза спровођења такве истраге проистиче у свим случајевима убистава и осталих сумњивих смртних случајева, без обзира на то да ли су починиоци приватна лица или државни агенти, или су непознати (видети ЕСЈП, *Колеви против Бугарске*, бр. 1108/02, пресуда од 5. новембра 2009, § 191).
83. Европски суд је такође навео да процедурална обавеза пружања неког облика ефикасне званичне истраге такође постоји када је појединац нестао под околностима опасним по живот и није ограничена на случајеве када је очигледно да је нестанак проузрокован од стране државног агента (видети ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*,

наведен изнад у § 59, при § 136, ЕСЈП [ВВ], *Мокану и остали против Румуније* бр. 10865/09, 45886/07 и 32431/08, пресуда од 17. септембра 2014. године, § 317).

84. Надлежни органи морају сами предузети радње када им се скрене пажња на одређени предмет и не смеју препустити подношење формалне пријаве или преузимање одговорности за спровођење било каквих истражних поступака иницијативи блиских сродника (видети ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, бр. 21689/93, пресуда од 6. априла 2004. године, § 310, видети такође ЕСЈП, *Исајева против Русије*, бр. 57950/00, пресуда од 24. фебруара 2005. године, § 210, ЕСЈП [ВВ], *Мокану и остали против Румуније*, наведен изнад у § 321).
85. Успостављајући стандарде ефикасне истраге, Суд је навео да истрага, поред независности, приступачности за породицу жртве, спровођења разумном брзином и експедитивношћу и пружања довољног елемента јавне критике истраге или њених резултата, такође мора бити ефикасна у смислу да може довести до утврђивања тога да ли је смрт изазвана незаконитим путем и, ако је то случај, до идентификације и кажњавања одговорних лица (видети ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 59, при § 191; видети такође ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, бр. 4704/04, пресуда од 15. фебруара 2011. године, § 63). То није обавеза пружања резултата, већ употребе средстава. Надлежни органи морају предузети све могуће разумне кораке да би обезбедили доказе који се тичу инцидента, укључујући, између осталог, сведочења очевидаца, форензичке доказе и, када је то применљиво, аутопсију која пружа потпун и тачан запис о повреди и објективну анализу клиничких налаза, укључујући узрок смрти. Сваки недостатак у истрази који спречава да се њоме установи узрок смрти, или одговорна особа или особе, ствара ризик да таква истрага неће испунити овај стандард (видети ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен изнад, при § 312, и ЕСЈП *Исајева против Русије*, наведен изнад, при § 212).
86. Конкретно, закључак истраге мора бити заснован на детаљној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Пропуст праћења очигледног следа истраге нарушава, у одлучујућој мери, могућност да се утврде околности случаја и идентитет одговорних лица (видети ЕСЈП, *Колети против Бугарске*, наведен у § 82, при § 201). Међутим, природа и степен разматрања којима се испуњава минимални праг ефикасности истраге зависе од околности конкретног случаја. Они се морају проценити на основу релевантних чињеница и у погледу практичних реалних околности истражних радњи (видети ЕСЈП, *Велсеа и Мазаре против Румуније*, бр. 64301/01, пресуда од 1. децембра 2009, § 105). Истовремено, надлежни органи морају увек да учине озбиљан напор да открију шта се догодило и не треба да се ослањају на исхитрене или неосноване закључке како би затворили истрагу (видети ЕСЈП [ВВ], *Ел Масри против „Бивше Југословенске Републике Македоније“*, бр. 39630/09, пресуда од 13. децембра 2012. године, § 183; ЕСЈП [ВВ], *Мокану и остали против Румуније*, наведен изнад у § 83, при § 322).
87. У том контексту се подразумева услов ажурности и разумне експедитивности. Чак и у ситуацијама када можда постоје препреке или потешкоће које спречавају напредак истраге брза реакција надлежних органа је од кључног значаја за одржавање поверења

јавности у њих у погледу поштовања владавине права и за спречавање стварања слике о тајном учествовању у незаконитим радњама или њиховом толерисању (видети ЕСЈП, *Пол и Одри Едвардс против Уједињеног Краљевства*, бр. 46477/99, пресуда од 14. марта 2002. године, § 72, ЕСЈП [ВВ], *Мокану и остали против Румуније*, наведен изнад у § 83, при § 323).

88. Посебно у погледу несталих особа које су касније пронађене мртве, Суд је навео да се поступцима ексхумације и идентификације посмртних остатака не исцрпљује обавеза сходно члану 2 ЕКЈП. Суд сматра да „процедурална обавеза која проистиче из нестанка генерално не престаје све док локација и судбина особе не буду познати, те је она стога континуираног карактера“ (ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у 85, § 46; у истом смислу ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 59, § 148, *Аслаканова и остали против Русије*, бр. 2944/06 и остали, пресуда од 18. децембра 2012. године, § 122). Међутим, Суд такође наглашава да ова процедурална обавеза „не престаје да постоји чак ни након проналажења тела... Тиме се расветљава само један аспект судбине несталог лица и генерално остаје обавеза да се објасне нестанак и вероватно убиство као и да се идентификује и кривично гони сваки починитељ незаконитих дела који има везе са тим нестанком и вероватним убиством“ (ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад, § 46; у истом смислу случај ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен горе у тексту, § 145). Иако проналажење и накнадна идентификација посмртних остатака жртве сами по себи могу представљати значајан успех, процедурална обавеза сходно члану 2 и даље постоји (видети случај *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад, § 64).
89. Што се тиче захтева за јавни надзор, Суд је даље навео да мора постојати довољан елемент јавног надзора над истрагом или њеним исходима да би се осигурала одговорност у пракси, као и у теорији. Потребан степен јавног надзора може се знатно разликовати од случаја до случаја. Међутим, у свим случајевима, сродник жртве мора бити укључен у поступак у оној мери која је неопходна за заштиту његових или њених легитимних интереса (видети ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен изнад у § 84, при §§ 311-314; ЕСЈП, *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 84, §§ 211–214 и предмете који се наводе у њему; ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, бр. 55721/07, пресуда од 7. јула 2011. године, § 167, ЕКЈП 2011. године, ЕСЈП [ВВ], *Мокану и остали против Румуније*, наведен изнад у § 83, при § 324).
90. Суд је такође истакао огроман значај који ефикасна истрага има у утврђивању истине о ономе што се догодило, чиме се задовољава право на истину, не само због породица жртава, већ и због жртава сличних злочина, као и опште јавности, која има право да сазна шта се догодило (ЕСЈП, *Ел-Масри против „Бивше Југословенске Републике Македоније“*, наведен изнад у § 86, § 191; ЕСЈП, *Ал-Наишири против Пољске*, бр. 28761/11, пресуда од 24. јула 2014. године, §§ 495–496). Органи Уједињених нација су такође уверени у значај права на истину. Према речима Генералног секретара Уједињених нација, „право на истину подразумева свест о потпуној и комплетној истини о повредама права и догађајима који су се одиграли, карактеристичним

околностима везаним за њих и о учесницима у њима. У случају несталих лица... то подразумева и право на откривање судбине и локације жртве“ (видети Извештај Генералног секретара УН-а, Нестала лица, документ УН-а А/67/267, 8. август 2012. године, § 5; видети такође КЈЛП, *Шедко и Бондаренко против Белорусије*, Саопштење бр. 886/1999, разматрања од 3. априла 2003, § 10.2, СГПП/Ц/77/Д/886/1999; КЈЛП, *Меријам, Филипе, Аугусте и Томас Санкара против Буркине Фасо*, Саопштење бр. 1159/2003, разматрања од 8. марта 2006, § 10.2, СГПП/Ц/86/Д/1159/2003; Комитет УН-а за људска права, Резолуције 9/11 и 12/12: Право на истину, 24. септембар 2008. и 12. октобар 2009; Преамбула и члан 24 став 2 Конвенције о заштити свих људи од принудног нестанка, наведено у § 106 изнад; видети такође Извештај Специјалног известиоца о унапређењу и заштити људских права и основних слобода током борбе против тероризма, г. Бена Емерсона, *Оквирни принципи за обезбеђивање одговорности јавних функционера за тешка и систематска кршења људских права почињена у контексту државних анти-терористичких иницијатива*; документ УН-а А/КЈЛП/22/52, 1. март 2013, § 23–26).

с) *Применљивост члана 2 на контекст Косова*

91. Комисија је свесна чињенице да је до отмице и убиства г. Зорана Марковића дошло убрзо након распоређивања УНМИК-а на Косову, када су били распрострањени криминал, насиље и мањак безбедности.
92. СПГС, са своје стране не оспорава чињеницу да је УНМИК имао обавезу да истражи овај случај сходно члану 2 ЕКЈП. Међутим, према наводима СПГС-а, јединствене околности које припадају контексту Косова и распоређивању УНМИК-а у првој фази његове мисије треба да буду узете у обзир приликом процене тога да ли је ова истрага у складу са чланом 2 ЕКЈП. У суштини, СПГС тврди да на УНМИК није могуће применити исте стандарде који се примењују на државу у уобичајеној ситуацији.
93. Комисија сматра да ово покреће два главна питања: прво питање је да ли стандарди члана 2 настављају да се примењују у ситуацији када постоји сукоб или опште насиље, а друго је да ли треба сматрати да се такви стандарди у потпуности примењују на УНМИК.
94. Што се тиче применљивости члана 2 на УНМИК, Комисија подсећа да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно одређеним инструментима који се тичу људских права, укључујући ЕКЈП. С тим у вези, Комисија је већ закључила да је тачно да се привремени карактер УНМИК-а и тешкоће с њим у вези морају прописно узети у обзир у погледу бројних ситуација, али ни у ком случају се ови елементи не смеју схватити као изговор за смањење стандарда у поштовању људских права, који су прописно уграђени у мандат УНМИК-а (видети случај ХРАП, *Милогорић и остали*, бр. 38/08 и остали, мишљење од 24. марта

2011. године, § 44; *Бериша и остали*, бр. 27/08 и остали, мишљење од 23. фебруара 2011, § 25; *Лалић и остали*, бр. 09/08 и остали, мишљење од 9. јуна 2012, § 22).

95. У погледу применљивости члана 2 на ситуације у којима постоји сукоб или опште насиље, Комисија подсећа да је Европски суд за људска права утврдио применљивост члана 2 на ситуације након сукоба, укључујући оне у земљама бивше Југославије (видети, између осталих примера, ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 85 изнад и ЕСЈП, *Јуларић против Хрватске*, бр. 20106/06, пресуда од 20. јануара 2011). Суд даље наводи да процедурална обавеза сходно члану 2 наставља да се примењује у „тешким безбедносним околностима, укључујући оне у контексту оружаног сукоба“ (видети ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад у § 89, при § 164; видети такође ЕСЈП, *Гулеч против Турске*, пресуда од 27. јула 1998. године, § 81, Извештаји 1998-IV; ЕСЈП, *Ерги против Турске*, пресуда од 28. јула 1998. године, §§ 79 и 82, Извештаји 1998-IV; ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен изнад у § 84, при §§ 85–90, 309–320 и 326–330; ЕСЈП, *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 84, при §§ 180 и 210; ЕСЈП, *Канлибаш против Турске*, бр. 32444/96, пресуда од 8. децембра 2005. године, §§ 39–51).
96. Суд је признао да „када смрт коју треба истражити сходно члану 2 наступи у околностима општег насиља, оружаног сукоба или побуне, истражитељи могу наићи на препреке и [...] конкретна ограничења могу принудно захтевати употребу мање ефикасних истражних мера или могу довести до одлагања истраге“ (видети ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног краљевства*, наведен изнад, при § 164; ЕСЈП, *Базоркина против Русије*, бр. 69481/01, пресуда од 27. јула 2006. године, § 121). Ипак, Суд је сматрао да „обавеза сходно члану 2 која се тиче заштите живота подразумева да, чак и у тешким безбедносним условима, морају бити предузети сви разумни кораци како би се обезбедила ефикасна, независна истрага у вези са наводним кршењима права на живот (видети, између много осталих примера, ЕСЈП, *Каја против Турске*, наведен изнад у § 82, при §§ 86-92; ЕСЈП, *Ерги против Турске*, наведен изнад, при §§ 82–85; ЕСЈП [ВВ], *Танрикулу против Турске*, бр. 23763/94, пресуда од 8. јула 1999, §§ 101–110, ЕКЈП 1999-IV); ЕСЈП, *Кашијев и Акајева против Русије*, бр. 57942/00 и 57945/00, пресуда од 24. фебруара 2005. године, §§ 156–166; ЕСЈП, *Исајева против Русије*, наведен изнад у тексту, при §§ 215-224; ЕСЈП, *Мусајев и остали против Русије*, бр. 57941/00 и остали, пресуда од 26. јула 2007. године, §§ 158–165).
97. Слично томе, КЈП је закључио да се право на живот, укључујући процедуралне гаранције, сматра врховним правом од кога није дозвољено никакво одступање чак ни у ванредним околностима када је угрожен живот нације (видети, КЈП, Општи коментар бр. 6, наведен изнад у § 81, при § 1; КЈП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова против Руске Федерације*, Саопштење бр. 1447/2006, разматрања од 22. априла 2009. године, § 11.2, СГПП/Ц/95/Д/1447/2006). Такође, КЈП је напоменуо применљивост чланова 2 (3), 6 и 7 МСГПП, уз посебни осврт на УНМИК-ову обавезу да спроведе ваљане истраге у вези са нестанцима и отмицама на Косову (видети КЈП, Закључне

примедбе Комитета за људска права: Косово (Србија), 14. август 2006, §§ 12-13, СГП/Ц/УНК/ЦО/1).

98. Комисија разуме потешкоће са којима се УНМИК сусрео током прве фазе свог ангажовања. Комисија напомиње да је одговарајућа важност која је дата питању несталих лица на Косову значила да је УНМИК морао да узме у обзир како хуманитарну, тако и кривичну димензију ситуације. Конкретно, Комисија сматра да су важност која се приписује кривичним истрагама и потешкоће на Косову које су ограничиле могућност истражних органа да спроведу такве истраге, као што је описао СПГС, довеле до тога да од кључног значаја буде да УНМИК од самог почетка успостави окружење које погодује обављању значајних истрага. Ово подразумева успостављање система који обухвата елементе попут приписивања свеобухватне одговорности по питању надзора и праћења напретка истрага, обезбеђивања редовних извештаја о напретку истрага као и поступка прописне предаје предмета међу различитим службеницима или јединицама полиције УНМИК-а. Такав систем би такође требало да узме у обзир заштиту потреба жртава и сведока (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЉП, *P. P. и остали против Мађарске*, бр. 19400/11, пресуда од 4. децембра 2012, §§ 28–32), као и да размотри нарочиту рањивост расељених лица у периоду након сукоба (видети ЕСЉП [ВВ], *Саргсијан против Азербејџана*, бр. 40167/06, одлука од 14. децембра 2011. године, § 145; и ЕСЉП [ВВ], *Чирагов и остали против Јерменије*, бр. 13216/05, пресуда од 14. децембра 2011. године, § 146). Иако схвата да је до распоређивања и организовања полиције и правосудног апарата дошло постепено, Комисија сматра да је овај процес завршен 2003. године када је Генерални секретар УН-а описао полицију и правосудни систем на Косову као системе који „добро функционишу“ и који су „одрживи“ (видети § 18 изнад).
99. Комисија даље напомиње да њен задатак није да испита релевантну праксу или наводне препреке спровођењу ефикасне истраге *in abstracto*, већ само у вези са њиховом конкретном применом на одређене околности везане за ситуацију која је предмет жалбе пред Комисијом (видети ЕСЉП, *Броган и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 29. новембра 1988. године, § 53, Серија А бр. 145-Б). Комисија стога закључује да природа и степен јавног надзора у погледу тога да ли ефикасност истрага испуњава минимални праг зависе од околности одређеног предмета. Из тих разлога, Комисија сматра да ће утврдити, у погледу сваког предмета, да ли су предузети сви разумни кораци за спровођење ефикасне истраге као што то налаже члан 2, узимајући у обзир реалне околности истражног посла на Косову.
100. На крају, као одговор на примедбу СПГС-а да се члан 2 мора тумачити тако да се њиме не поставља немогући или несразмеран терет на надлежне органе, било у контексту полицијских активности или у контексту приоритета и средстава, Комисија узима у обзир да је Европски суд установио да се управо конкретним чињеницама и контекстима мора мерити шта заправо представља немогућ и/или несразмеран терет (видети ЕСЉП, случај *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 85, при § 70; ЕСЉП, *Брекнел против Уједињеног Краљевства*, бр. 32457/04, пресуда од 27. новембра 2007. године, § 62).

101. Комисија наглашава да је она већ обавила анализу ефикасности, из члана 2, бројних истрага које је спровео УНМИК у погледу убистава, отмица и нестанака везаних за сукоб на Косову. Комисија је идентификовала уобичајене недостатке у овим истрагама, као што су кашњења у погледу уписивања предмета и дуги периоди неактивности од почетка и у периоду под правном надлежношћу Комисије; пропуст да се предузму основни истражни кораци и да се испрати очигледан след истраге; недостатак усклађености међу различитим јединицама полиције УНМИК-а; недостатак редовних и значајних разматрања предмета; недостатак тужилачког надзора и пропуст да се члановима породица достави минимум неопходних информација о статусу истраге (упоредити са случајем ЕСЈП, *Аслаканова и остали против Русије*, наведен изнад у § 88, § 123). Комисија такође бележи системске пропусте попут мањкавости система за постављање истражних приоритета и изостанка ваљане предаје предмета. У већини ових случајева, Комисија је установила да истраге нису биле ефикасне у смислу члана 2 и да пропусти УНМИК-а, који су се наставили током периода под надлежношћу Комисије, не могу бити оправдани у светлу потешкоћа са којима се УНМИК сусрео на почетку своје мисије.

d) *Усаглашеност са чланом 2 у овом предмету*

102. Што се тиче околности овог предмета, Комисија подсећа да је г. Зоран Марковић отет 11. јула 1999. године. На основу информација у спису УНМИК је сазнао за киднаповање најкасније 19. новембра 1999. године (видети § 30 изнад).

103. Комисија напомиње да је од самог почетка истраге било очигледних недостатака у њеном спровођењу. Међутим, у светлу горе описаних напомена у вези са њеном ограниченом временском надлежношћу (видети § 59 изнад у тексту), Комисија подсећа да је она надлежна *ratione temporis* да процењује усклађеност истраге са чланом 2 ЕКЈП само за период након 23. априла 2005. године, узимајући у обзир статус предмета тог датума (видети ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 84, при § 70). Период који је предмет разматрања завршава се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео одговорност у области спровођења правде (видети § 21 изнад).

104. Сврха ове истраге била је да се открије истина о околностима отмице и убиства г. Зорана Марковића, да се пронађу починиоци и изведу пред надлежни суд утврђен законом. Да би се та сврха испунила, лица која су била одговорна за истрагу морала су да траже, прикупе и сачувају све неопходне доказе који су могли да доведу до идентификације починиоца/починилаца.

105. Комисија подсећа да би ефикасне истражне радње морале да се спроводе брзо и експедитивно, где би надлежни органи предузели све разумне кораке и испратили очигледан след истраге како би осигурали доказе везане за инцидент, укључујући, између осталог, сведочење очевидаца, форензичке доказе итд. Истрага такође мора да обезбеди елемент јавног надзора у довољној мери, као и да у разумној мери буде доступна породици жртве. Закључак истражитеља мора да се заснива на подробној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Штавише, истрага

би требало да се повремено преиспита, како би се обезбедило да све доступне информације буду узете у разматрање. Пошто обавеза спровођења истраге није обавеза резултата већ средстава, при оцењивању њене ефикасности треба узети у обзир околности конкретног случаја и практичну реалност истражног рада (видети §§ 85–86 изнад).

106. Комисија подсећа да су неки значајни документи у погледу списка достављени Комисији из Уједињених нација у Њујорку, који нису били обухваћени документацијом коју је проследио ЕУЛЕКС (видети § 47 изнад). Комисија претпоставља да УНМИК не може да гарантује да ли је спис који је достављен Комисији потпун. У случају да није потпун, то би значило да је можда дошло до неке од следећих ситуација: није спроведена никаква ваљана истрага; спис није исправно и у потпуности предат ЕУЛЕКС-у; или да УНМИК није добио натраг потпун спис од особе тренутно задужене за његово чување. Комисија је већ напоменула да нема разлога да сумња у поштене намере УНМИК-а у настојању да обезбеди потпун истражни спис ради његове процене (видети § 79 изнад). Међутим, Комисија сматра да, без обзира на то које је од ових могућих објашњења применљиво, оно би указало на пропуст који се може директно приписати УНМИК-у, било да се ради о периоду када је он обављао своје извршне функције или у свом садашњем својству.
107. Комисија напомиње да је, у том погледу, према Годишњем извештају полиције УНМИК-а за 2000. годину, целокупну извршну полицијску власт у области Приштине, укључујући кривичне истраге, КФОР предао полицији УНМИК-а септембра 1999. године. Дакле, одговорност је била на УНМИК-у да обезбеди, *прво*, да се истрага спроводи експедитивно и ефикасно; *друго*, да се сав релевантан истражни материјал прописно предаје органу који преузима одговорност за истрагу (ЕУЛЕКС); и, *треће*, да истражни списи могу да се траже и преузимају уколико дође до потребе за тим у било којој каснијој фази.
108. У погледу првог дела процедуралне обавезе, то јест, проналажења локације и утврђивања судбине г. Зорана Марковића, Комисија напомиње да су, како је горе наведено, његови посмртни остаци откривени 6. марта 2007. године (видети § 44 изнад) иако се из списка не може видети како, где и која институција их је пронашла. УНМИК је идентификовао посмртне остатке г. Зорана Марковића поређењем анте-мортем и пост-мортем података као и путем анализе ДНК коју је МКНЛ спровео априла 2009. године (видети § 43 изнад) и предао их његовој породици 5. марта 2010. године.
109. Комисија је већ у неколико наврата наводила да проналажење и идентификовање посмртних остатака несталих лица сами по себи представљају важно достигнуће. Ипак, Комисија је такође нагласила да процедурална обавеза сходно члану 2 није завршена открићем посмртних остатака г. Зорана Марковића, посебно јер је пријављена његова отмица и јер су се на њима видели знаци насилне смрти (видети нпр. ХРАП, *Грујућ*, бр. 287/09, мишљење од 19. марта 2015. године, § 96).

110. Комисија се сада осврће на истрагу коју је спровела полиција УНМИК-а у циљу идентификације починилаца и њиховог извођења пред лице правде, што представља други елемент процедуралне обавезе из члана 2 ЕКЈП.
111. Комисија напомиње да је већ до краја 1999. године полиција УНМИК-а поседовала неке релевантне информације о околностима у вези са отмицом г. Зорана Марковића: знали су да је жалилац био очевидац отмице са свог балкона и да је видео четворицу мушкараца који су га одвезли у возилу чији је потпун опис, укључујући делове регистарског броја, достављен истражитељима. Међутим, у спису нема назнака да је полиција УНМИК-а контактирала, или уложила било какав напор да контактира жалиоца након инцидента, како би разговарала са њим, укључујући разговор о идентитету починилаца. Такође, из истражног списка се може видети да у ово фази није спроведен ниједан основни истражни корак, као што је започињање претраге у вези са возилом у којем је г. Зоран Марковић отет, или „претресање“ области наводног места злочина за проналажење додатних могућих сведока.
112. Из истражног списка се може видети да су једини истражни кораци које су истражитељи предузели у петогодишњем периоду након отмице били, поред уписивања предмета, контактирање УНМИК-ових регионалних истражних јединица фебруара 2001. године и евидентирање анте-мортем података које је МКЦК пренео фебруара 2002. године. Према наводима у спису, ЈИРЗ је тек у мају 2004. године телефоном контактирао жалиоца (видети § 36 изнад). Међутим, с обзиром да у спису нема никакве изјаве сведока, није могуће сазнати да ли су жалиоца испитали у погледу кључних информација о околностима везаним за отмицу његовог брата, као што је могући идентитет починилаца. Чини се да је спис у погледу г. Зорана Марковића, након контактирања жалиоца, променио статус у статус „на чекању“.
113. У погледу периода под њеном правном надлежношћу, почевши од 23. априла 2005. године, Комисија напомиње да је након тог критичног датума настављен пропуст спровођења неопходних истражних радњи, укључујући у почетној фази истраге. Сходно томе, нису решени недостаци који су постојали до тог датума. Тако је, у складу са настављеном обавезом спровођења истраге (видети изнад § 92), процена целокупне истраге доведена под период надлежности Комисије.
114. Пошто лица одговорна за злочин нису била пронађена, УНМИК је имао обавезу да редовно прати напредак истраге да би био сигуран да ништа није занемарено и да је сваки нови доказ узет у разматрање, и како би обавестио сроднике жртве о било каквим могућим новим траговима у истрази.
115. Комисија напомиње да су марта 2007. године откривени посмртни остаци, касније идентификовани као остаци г. Зорана Марковића, иако у необјашњеним околностима, и да је убрзо након утврђивања узрока његове смрти извршена обдукција. Како је већ напоменуто, у спису не постоје информације о томе да ли је претресена област у којој су пронађени посмртни остаци и да ли су испитана лица која су пронашла посмртне остатке.

116. Комисија напомиње да у спису нису представљени докази да је било која друга истражна активност, усмерена ка идентификацији починилаца и довођењу истих пред лице правде, обављена, или чак размотрена. Додатни преглед списка, који је извршен 24. октобра 2007. године, за последицу је имао преквалификацију случаја из статуса „неактивног“ у статус затвореног случаја (видети § 45 изнад).
117. Комисија подсећа на СПГС-ов аргумент да идентификација и кажњавање лица одговорних за отмицу г. Зорана Марковића нису били могући због „општег недостатка информација“ о предмету (видети § 73 изнад). У том погледу, Комисија мора да напомене да у почетној фази скоро сваке истраге недостаје значајна количина информација. Проналажење неопходних информација како би се попуниле ове празнине представља главни циљ сваке истражне активности. Дакле, истражни органи не би требало да користе недостатак информација као аргумент да оправдају своју неактивност. Стога се чини да је, уместо да активно трага за информацијама и траговима, полиција УНМИК-а једноставно чекала да се додатне информације појаве саме од себе. У овој ситуацији, то је могло довести до губитка потенцијалних доказа (видети, нпр, ХРАП, *II. C*, бр. 48/09, мишљење од 31. октобра 2013. године, § 107; ХРАП, *Стевановић*, бр. 289/09, мишљење од 14. децембра 2014. године, § 111).
118. Како је Комисија претходно закључила, полиција УНМИК-а и ОП су спровели политику очувања ограничених истражних ресурса и концентрисања само на истрагу, „уз велику вероватноћу идентификовања осумњичених“ (видети ХРАП, *Булатовић*, бр. 275/09, мишљење од 22. априла 2015. године, § 149). Како је Комисија такође напоменула, овај приступ је био у супротности са описом ситуације на терену коју је Генерални секретар УН-а отприлике у исто време представио Савету безбедности УН-а и указао на озбиљан системски пропуст (видети *ibid.*). Према мишљењу Комисије, ефекат ове политике је могао да има озбиљан утицај на ову конкретну истрагу, а могуће и на многе друге истраге сличне природе.
119. Један од најнефектнијих знакова да је у истрази било пропуста потиче директно из критике коју је упутио сам УНМИК-ов ОП. Шеф кривичног одељења је директно навео већи број предмета које ЈИРЗ предао ОП-у, укључујући предмет г. Зорана Марковића, и марта 2008. године забележио своју изјаву „Желим да изразим своју изненађеност што смо примили ове предмете отприлике 9 година по извршењу кривичних дела а да није предузета ниједна релевантна истражна радња од стране полиције. У сваком случају дати предмети захтевају темељну полицијску истрагу.“ (Видети § 48 изнад).
120. Ове пропусте је у свом одговору ОП-у потврдио Шеф ЈИРЗ-а: „Такође сам забринут због недостатка напретка у предметима ратних злочина али схватам да су многи од ових проблема резултат неадекватних система пријављивања и стандарда у мисији у то време... Децембра 2002. године све предмете ратних злочина су прегледали представници ОП-а и истражитељи ЦЈКИ-ја... Циљ је био да се смањи број активних истрага на двадесет предмета... на крају прегледа тај број је повећан на четрдесет“ (видети § 50 изнад).

121. У истом меморандуму он наводи додатно објашњење ОП-у, у којем стоји „Како сте тачно истакли, већи број наших предмета састоји се од уноса у базу података, са ограниченим бројем информација, и напомене да прави предметни спис недостаје. Овај проблем је резултат лошег управљања списима и вођења евиденције. Закључили смо да је велики број наших предмета предат МКТЈ-у и ОП-у без одговарајуће документације“ (видети § 50 изнад). То одражава закључке Комисије у многим њеним мишљењима (видети ХРАП, *Јанковић*, бр. 249/09, мишљење од 16. октобра 2014. године, §§ 33-34, 100, *Станковић*, бр. 304/09, мишљење од 19. марта 2015. године, § 97, и *Антић–Живковић*, бр. 147/09, мишљење од 16. октобра 2014. године, §§ 91 - 93, 95; у погледу ОП-ове политике да не истражује случајеве без „велике вероватноће идентификације осумњичених“, видети такође ХРАП, *Стевановић*, бр. 289/09, мишљење од 14. децембра 2014. године, § 42; *Булатовић*, бр. 275/09, мишљење од 22. априла 2015. године, § 149).
122. Комисија напомиње да ОП у то време није прихватио спис који је на крају са другим сличним предметима враћен ЈИРЗ-у. Међутим, у спису не постоје никакви докази да је предузета било каква накнадна активност (видети § 48 изнад).
123. Очигледан изостанак било какве адекватне реакције полиције УНМИК-а и било какве радње у каснијим фазама могао је указати починиоцима на то да надлежни органи нису могли, или нису били вољни, да истраже таква кривична дела. Такав став надлежних органа према најозбиљнијим злочинима у било ком друштву, а нарочито у околностима након сукоба, неминовно ствара културу некажњивости међу починиоцима злочина и може да доведе до погоршања ситуације. Проблеми са којима се УНМИК сусрео на почетку своје мисије, који су размотрени изнад, не оправдавају такву неактивност, било на почетку или касније.
124. Како је горе поменуто, из списка се може видети да је јавни тужилац сазнао за случај тек 2008. године. Као што је Комисија већ истакла, правилан тужилачки преглед истражног списка могао је довести до додатних препорука како случај не би остао неактиван наредних година (видети ХРАП, *Стојковић*, бр. 87/09, мишљење од 14. децембра 2013, § 160). Стога, према мишљењу Комисије, преглед истражних списка био је далеко од адекватног.
125. Комисија је свесна чињенице да дужност спровођења истраге није прекршена једноставно због тога што истрага не производи задовољавајући резултат. Ипак, таква истрага мора да се спроведе на озбиљан начин и не сме да буде пука формалност. Комисија сматра да, узимајући у обзир околности из овог предмета, УНМИК није предузео све разумне кораке како би идентификовао починиоце и извео их пред лице правде. У том погледу, Комисија сматра да истрага није била одговарајућа и није била усклађена са захтевима брзине, експедитивности и ефикасности (видети § 87 изнад), као што то налаже члан 2 ЕКЉП.
126. Што се тиче захтева за јавни надзор, Комисија подсећа да члан 2 такође захтева укључивање блиског сродника жртве у истрагу у мери која је неопходна да се заштите његови или њени легитимни интереси. Из истражног списка се види да је једини

контакт између УНМИК-ових истражитеља и чланова породице г. Зорана Марковића, у погледу истраге починитеља, био телефонски позив истражитеља ЈИРЗ-а упућен жалиоцу, чије се појединости наводе у Извештају о анте-мортем истрази који је завршен 2004. године (видети § 36 изнад). У спису није документован ниједан додатни контакт, укључујући и обавештавање жалиоца и њене породице о статусу истраге. Заиста, из копије кривичне пријаве жалиоца упућене приштинском ОЈТ-у, која је садржана у спису, може се видети жалиочева фрустрираност због напретка истраге када он наводи да је била „у потпуности недоступна“ (видети § 38 изнад). Комисија стога сматра да истрага уопште није била отворена за јавни надзор, како то налаже члан 2 ЕКЉП (видети, у супротном смислу, ЕСЉП [ВВ], *Мустафа Тунч и Фецире Тунч против Турске*, бр. 24014/05, пресуда од 14. априла 2015. године, §§ 210–216).

127. У светлу горе описаних мана и недостатака у истрази, Комисија сматра да случај г. Зорана Марковића као и други случајеви убистава, отмица и нестанка који су претходно размотрени заправо указују на образац површних и непродуктивних истрага које је полиција УНМИК-а спроводила у вези са убиствима и нестанцима на Косову (видети § 101 изнад; упоредити са КЉП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова против Руске Федерације*, наведен изнад у § 97, при § 11.4, и ЕСЉП, *Аслаканова и остали против Русије*, наведен изнад у § 88, § 123; ХРАП, *Булатовић*, наведен изнад у § 78, при §§ 85 и 101).

128. Комисија стога закључује да УНМИК није спровео ефикасну истрагу отмице и убиства г. Зорана Марковића. У складу с тим, постојало је кршење процедуралног аспекта члана 2 ЕКЉП.

В. Наводно кршење члана 3 ЕКЉП

129. Комисија сматра да се жалилац позива, у суштини, на повреду права на забрану нечовечног или понижавајућег поступања, која проистиче из отмице и убиства његовог брата, као што је загарантовано чланом 3 ЕКЉП.

1. Опсег разматрања Комисије

130. Комисија ће размотрити наводе сходно члану 3 ЕКЉП, примењујући исти опсег разматрања који је предвиђен чланом 2 (видети §§ 54–58 горе у тексту).

131. Комисија подсећа да је Европски суд за људска права закључио у много наврата да ситуација принудног нестанка покреће повреду члана 3 у погледу блиских сродника жртве. Она наглашава да у погледу члана 3 „суштина такве повреде не лежи толико у чињеници да је члан породице ‘нестао’, већ се односи на реакције и ставове надлежних органа на насталу ситуацију након што им је предочена“ (видети нпр. ЕСЉП [ВВ], *Чакићи против Турске*, бр. 23657/94, пресуда од 8. јула 1999, § 98, *ЕКЉП*, 1999-IV; ЕСЉП [ВВ], *Кипар против Турске*, бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 156, *ЕКЉП*, 2001-IV; ЕСЉП, *Орхан против Турске*, бр. 25656/94, пресуда од 18. јуна 2002, § 358; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, наведен изнад у § 96, при § 139; ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 85, при § 74;

ЕСЈП, *Алпату Израилова против Русије*, бр. 15438/05, пресуда од 14. марта 2013. године, § 69; видети такође ХРАП, *Здравковић*, бр. 46/08, одлука од 17. априла 2009, § 41). „Сродник може тврдити да је директна жртва понашања надлежних органа поготово у погледу тих реакција и ставова“ (видети, између осталих, ЕСЈП, *Ер и остали против Турске*, бр. 23016/04, пресуда од 31. јула 2012, § 94).

132. На крају, када се ради о душевној патњи изазваној реакцијама надлежних органа на нестанак, наводна повреда је у супротности са материјалним елементом члана 3 ЕКЈП, а не процедуралним елементом, као што је случај у погледу члана 2 (ЕСЈП, *Гелајев против Русије*, бр. 20216/07, пресуда од 15. јула 2010. године, §§ 147–148).

2. Поднесци страна

133. Жалилац наводи да су недостатак информација и неизвесност у погледу отмице и убиства г. Зорана Марковића, нарочито због пропуста УНМИК-а да ваљано истражи његов нестанак, проузроковали душевну патњу њему и његовој породици.

134. Коментаришући овај део жалбе, СПГС одбацује тврдње. СПГС даље тврди да жалилац није изнео наводе „о икаквој радњи УНМИК-а која би представљала доказ о било каквом неуважавању озбиљности случаја или осећања жалиоца која проистичу из нестанка његовог брата“.

135. СПГС не оспорава душевну бол и патњу жалиоца; међутим, он тврди да се она не може приписати УНМИК-у већ да је „последича природне патње која проистиче из нестанка блиског члана породице. Несрећна чињеница је да до данас, упркос напорима, надлежни органи нису успели да утврде где се налази нестала особа“. Он наводи да је, у овом смислу, Европски суд сматрао да патња коју преживљавају чланови породице мора имати „одлике различите од емоционалне патње која се може сматрати неминовном код особа које су у сродству са жртвом озбиљног кршења људских права“.

136. СПГС дакле тврди да није било кршења члана 3.

3. Процена Комисије

a) Општа начела која се тичу обавезе сходно члану 3

137. Као и члан 2, члан 3 ЕКЈП обухвата једну од основних вредности у демократским друштвима (видети ЕСЈП, *Талат Тепе против Турске*, бр. 31247/96, 21. децембар 2004, § 47; ЕСЈП [ВВ], *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, бр. 48787/99, пресуда од 8. јула 2004, *ЕКЈП*, 2004-VII, § 424). Као што то потврђује апсолутни карактер који члан 15 § 2 ЕКЈП даје забрани мучења и нечовечног и понижавајућег поступања, та забрана се примењује чак и у најтежим околностима.

138. Наводећи општа начела применљива на ситуације у којима је наводно дошло до кршења обавезе сходно члану 3 ЕКЈП, Комисија напомиње да феномен нестанка

представља сложен облик кршења људских права који се мора разумети и са којим се мора суочити на интегралан начин (видети случај ИАСЉП, *Веласкез-Родригез против Хондураса*, наведен изнад у § 81, при § 150).

139. Комисија примећује да се обавеза сходно члану 3 ЕКЉП разликује од процедуралне обавезе надлежних органа сходно члану 2. Док се потоњом од надлежних органа захтева да предузму одређене правне радње које могу довести до идентификације и кажњавања одговорних лица, прва поменута обавеза је општија, више је хуманитарног карактера и односи се на реакцију надлежних органа на патњу сродника лица која су нестала или су убијена.
140. КЉП је такође препознао нестанке као озбиљно кршење људских права. У својој одлуци од 21. јула 1983. године, у предмету *Квинтерос против Уругваја*, он је навео да нестаници представљају озбиљна кршења права сродника несталог лица, који пате услед дубоког душевног бола који траје све док траје неизвесност у погледу судбине њихових вољених, често и више година (видети КЉП, Саопштење бр. 107/1981, УН док. СГПП/Ц/ОП/2 при 138 (1990), § 14). Штавише, у својој одлуци од 15. јула 1994. године, у предмету *Мохика против Доминиканске Републике*, КЉП је сматрао да је „нестанак лица нераскидиво повезан са поступањем које представља повреду члана 7 [Споразума]“, којим се такође забрањује мучење, нечовечно или понижавајуће поступање и кажњавање (видети КЉП, Саопштење бр. 449/1991, УН док. СГПП/Ц/51/Д/449/1991 (1994), § 5.7).
141. По питању тога да ли се чланови породице нестале особе могу сматрати жртвама поступања које је супротно члану 3 ЕКЉП, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права и на своју сопствену судску праксу. Европски суд прихвата такву могућност, што зависи од постојања „нарочитих чинилаца који доводе до тога да патња коју преживљава [члан породице] добије димензију и одлике различите од емоционалне туге каква се може сматрати неизбежном код особа које су у сродству са жртвом тешког кршења људских права“. Суд даље сматра да „у пресудне елементе спадају непосредност крвог сродства, конкретне околности везане за породични однос, мера у којој је члан породице био сведок предметних догађаја, ангажованост члана породице у покушају да прикупи информације о несталој особи и начин на који су надлежни органи одговорили на такво распитивање“ (ЕСЉП, *Басајева и остали против Русије*, бр. 15441/05 и 20731/04, пресуда од 28. маја 2009. године, § 159; ЕСЉП, *Ер и остали против Турске*, наведен изнад у § 130, при § 94).
142. Комисија напомиње да, при процени емоционалне патње жртава, Европски суд такође разматра следеће околности: дужину самог нестанка и периода у којем није било информација о судбини нестале особе и истражи која је спроведена од стране органа; одлагање почетка кривичне истраге нестанка; недостатак икакве „значајне“ радње од стране органа, упркос чињеници да су им жалиоци приступили како би пријавили нестанак сродника и дали им информације које имају; недостатак могућег објашњења или информација о судбини њихових несталих сродника упркос личним или писаним упитима упућеним службеним органима (видети, између осталих, ЕСЉП, *Ер и остали*

против Турске, наведен изнад, § 96; ЕСЉП, *Османоглу против Турске*, бр. 48804/99, пресуда од 24. јануара 2008, § 97). Још један фактор који упућује на закључак да је дошло до повреде члана 3 ЕКЉП је дуготрајан карактер психичке патње сродника жртве нестанка (видети ЕСЉП, *Салаков и Ислијамова против Украјине*, бр. 28005/08, пресуда од 14. марта 2013, § 201).

143. КЉП је такође разматрао то питање и препознао чланове породица несталих лица као жртве повреде члана 7 Споразума: родитеље (*Бушерф против Алжира*, Саопштење бр. 1196/2003, разматрања од 30. марта 2006, § 9.7, СГПП/Ц/86/Д/1196/2003), децу (*Зарзи против Алжира*, Саопштење бр. 1780/2008, разматрања од 22. марта 2011, § 7.6, СГПП/Ц/101/Д/1780/2008), браћу и сестре (*Ел Абани против Либијске Арапске Цамахирије*, Саопштење бр. 1640/2007, разматрања од 26. јула 2010, § 7.5, СГПП/Ц/99/Д/1640/2007), супружнике (*Бусруал против Алжира*, Саопштење бр. 992/2001, разматрања од 30. марта 2006. године, § 9.8, СГПП/Ц/86/Д/992/2001), тетке/тече, ујне/ујаке и стрине/стричеве (*Бенаниза против Алжира*, разматрања од 26. јула 2010. године, § 9.4, СГПП/Ц/99/Д/1588/2007), (*Башаша против Либијске Арапске Цамахирије*, разматрања од 20. октобра 2010. године, § 7.2, СГПП/Ц/100/Д/1776/2008). Комитет оправдава овако широко разумевање статуса жртве због патње и бола који су начињени члановима породица нестанком особе, који су често појачани недовољним напорима надлежних органа да истраже нестанак како би установили судбину жртве и извели починиоце пред лице правде (*Абуседра против Либијске Арапске Цамахирије*, Саопштење бр. 1751/2008, разматрања од 25. октобра 2010, § 7.5, СГПП/Ц/100/Д/1751/2008). У случају *Амиров против Руске Федерације*, Комитет је приметио да „]б[ез жеље да наведе све околности индиректног стварања жртава, Комитет сматра да пропусти државе као стране која је одговорна за спровођење обавеза истраживања и разјашњавања околности злочина који је претрпела директна жртва обично може представљати фактор. Додатни фактори могу бити неопходни. У овом случају, Комитет напомиње ужасне услове у којима је аутор пронашао осакаћене посмртне остатке своје супруге (...), након чега су уследиле одуговлачене, спорадичне мере које су предузете како би се истражиле околности које су довеле до горепомнутих закључака о постојању повреда чланова 6 и 7, тумачених заједно са чланом 2, ставом 3. Комитет сматра да, узете у обзир заједно, околности захтевају да Комитет закључи да су и права аутора сходно члану 7 такође прекршена“ (КЉП, *Амиров*, наведен изнад у § 97, при § 11.7).
144. Комисија такође узима у обзир чињеницу да, према наводима Европског суда, анализа реакције надлежних органа не треба да се ограничи ни на какве конкретне манифестације ставова тих органа, изоловане инциденте нити на процедуралне чинове; насупрот томе, по мишљењу Суда, процена начина на који су надлежни органи тужене Државе реаговали на упите подносилаца жалбе треба да буде глобална и континуирана (видети ЕСЉП, *Ађиши против Турске*, бр. 7050/05, пресуда од 1. фебруара 2011, § 45).
145. У том погледу, став Европског суда је да би закључци сходно процедуралном проширењу члана 2 такође били директно релевантни при разматрању постојања повреде члана 3 (видети ЕСЉП, *Басајева и остали против Русије*, наведен изнад у §

141, при § 109; ЕСЉП, *Гелајев против Русије*, наведен изнад у § 131, при § 147; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, наведен изнад у § 96, при § 140).

146. Комисија примећује да је Европски суд већ установио повреде члана 3 ЕКЉП у погледу нестанака где је закључено да је сама Држава одговорна за отмицу (видети ЕСЉП, *Лулујев и остали против Русије*, бр. 69480/01, пресуда од 9. новембра 2006. године, §§ 117-118; ЕСЉП, *Кукајев против Русије*, бр. 29361/02, пресуда од 15. новембра 2007. године, §§ 107-110). Међутим, супротно томе, у случају који Комисија разматра, УНМИК ни на који начин није умешан у сам нестанак и не може се сматрати одговорним за душевну патњу подносилаца жалбе која им је узрокована почињеним злочином.
147. Комисија узима у обзир да је, у изостанку закључка о одговорности Државе за нестанак, Европски суд пресудио да није убеђен да је понашање надлежних органа, иако немарно у довољној мери да представља кршење члана 2 у његовом процедуралном аспекту, могло само по себи изазвати душевну патњу подносиоца жалбе већу од минималног нивоа јачине који је неопходан да би се сматрало да поступање лежи унутар опсега члана 3 (видети, између осталих случајева, ЕСЉП, *Товсултанова против Русије*, бр. 26974/06, пресуда од 17. јуна 2010. године, § 104; ЕСЉП, *Шафијева против Русије*, бр. 49379/09, пресуда од 3. маја 2012. године, § 103).

b) Применљивост члана 3 на контекст Косова

148. У погледу применљивости горенаведених стандарда на контекст Косова, Комисија се прво позива на своје разматрање истог питања у вези са чланом 2, наведено изнад у тексту (видети §§ 91–101 изнад).
149. Комисија понавља да систем за спровођење закона који добро функционише треба да узме у обзир заштиту потреба жртава и сведока, као и да размотри посебну рањивост расељених лица у ситуацијама након сукоба. Комисија је већ размотрила чињеницу да је Генерални секретар УН-а 2003. године описао систем полиције и правде на Косову као систем који „добро функционише“ и који је „одржив“ (видети § 18 изнад).
150. Комисија поново напомиње да неће размотрити релевантну праксу нити наводне препреке спровођењу ефикасне истраге *in abstracto*, већ само у односу на њихову конкретну примену на дотичну жалбу, узимајући у обзир конкретне околности случаја.
151. Из тих разлога, Комисија сматра да мора да установи, у вези са сваким случајем, да ли би став и реакције УНМИК-ових органа на сам нестанак и на захтевање информација од стране жалилаца у вези са судбином њихових сродника и кривичном истрагом представљали повреду обавезе сходно члану 3, имајући у виду реалну ситуацију на Косову у релевантно време.

c) Усаглашеност са чланом 3 у овом предмету

152. У оквиру ових догађаја, Комисија у овом случају примећује одређен број фактора који, узети заједно у разматрање, покрећу питање повреде члана 3 ЕКЉП.
153. Комисија напомиње блискост породичних веза између жалиоца и г. Зорана Марковића с обзиром на то да је он жалиочев брат. Сходно томе, Комисија не сумња да је он заиста пролазио кроз тешку емоционалну трауму од тренутка отмице г. Зорана Марковића која се догодила пред његовим очима јуна 1999. године.
154. Комисија подсећа на пропуст установљен горе у тексту у вези са процедуралном обавезом члана 2, упркос чињеници да је полиција УНМИК-а имала минимум информација потребних да води истрагу од самог почетка. С тим у вези, Комисија понавља да, са становишта члана 3, она може да разматра реакције и ставове УНМИК-а у односу на жалиоца у целини.
155. Као што је показано горе у тексту у вези са чланом 2, по овом случају није спроведена ваљана истрага. У спису нису представљени никакви докази у погледу контакта између жалиоцеве породице и органа УНМИК-а, изузев контактирања у погледу идентификације и предаје посмртних остатака и једног телефонског разговора са жалиоцем у погледу истраге, који је очигледно вођен 2004. године (видети § 36 изнад). Жалилац је чак пријавио своју фрустрираност у погледу истраге због пријаве која није била доступна јавном тужиоцу (видети § 38 изнад).
156. У светлу горенаведеног, Комисија закључује да је жалилац трпео тешку патњу и бол током продуженог временског периода због начина на који су се органи УНМИК-а бавили случајем и због њихове немогућности да у том периоду сазнају шта се десило са његовим братом. У том погледу је очигледно да, у било којој ситуацији, бол брата који мора да живи у неизвесности у вези са судбином свог рођеног брата мора бити неподношљив.
157. Из горенаведених разлога, Комисија закључује да је УНМИК својим понашањем допринео патњи и душевном болу жалиоца, чиме је дошло до кршења члана 3 ЕКЉП.

V. ЗАКЉУЧНИ КОМЕНТАРИ И ПРЕПОРУКЕ

158. У светлу закључака Комисије о овом предмету, Комисија је мишљења да је потребан неки облик накнаде.
159. Комисија напомиње да принудни нестанци представљају озбиљна кршења људских права која се морају истражити и судски процесуирати под било каквим околностима. Комисија такође напомиње да је УНМИК, као територијална управа на Косову од 1999. до 2008. године, имао примарну одговорност да ефикасно истражи отмицу и убиство г. Зорана Марковића и да његов пропуст да то учини представља настављено озбиљно кршење људских права жртве и његовог сродника, поготово права на утврђивање чињеница.

160. Комисија истиче забринутост самог СПГС-а да су неадекватна средства, поготово на почетку УНМИК-ове мисије, довела до тога да испуњавање УНМИК-ових обавеза у погледу људских права буде тешко достижно.
161. Уобичајено би била одговорност УНМИК-а да предузме одговарајуће мере како би стао на крај запаженом кршењу права и, колико је то могуће, исправио последице истог. Међутим, као што је Комисија напоменула горе у тексту (видети § 20 изнад), одговорност УНМИК-а у погледу спровођења правде на Косову завршила се 9. децембра 2008. године. УНМИК стога није више у позицији да предузима мере које ће имати директан утицај на истраге које су још увек на чекању пред ЕУЛЕКС-ом или локалним властима. Такође, након једностраног проглашења независности од стране Привремених институција самоуправе Косова 17. фебруара 2008. године и касније, ступањем на снагу косовског устава 15. јуна 2008. године, УНМИК је престао да обавља извршне функције на Косову и та чињеница је ограничила његову могућност да пружи пуну и ефикасну репарацију за извршену повреду права, како је то прописано утврђеним начелима међународног права о људским правима.
162. Комисија сматра да ова чињенична ситуација не ослобађа УНМИК од одговорности да исправи, што је могуће више, последице кршења права за која је одговоран.

У погледу жалилаца и предмета, Комисија сматра прикладним да УНМИК:

- У складу са судском праксом Европског суда за људска права у вези са ситуацијама ограничене надлежности државе (видети ЕСЉП [ВВ], *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, наведен изнад у § 137, при § 333; ЕСЉП, *Ал-Садун и Муфди против Уједињеног Краљевства*, бр. 61498/08, пресуда од 2. марта 2010. године, § 171; ЕСЉП [ВВ], *Катан и остали против Молдавије и Русије*, бр. 43370/04, 8252/05 и 18454/06, пресуда од 19. октобра 2012. године, § 109), мора тежити томе да, уз сва средства која су му доступна у односу на надлежне косовске органе, добије уверавања да ће истраге које се односе на случај који се овом приликом разматра бити настављене у складу са захтевима ефикасне истраге предвиђеним чланом 2, да ће се утврдити околности везане за отмицу и убиство г. Зорана Марковића и да ће могући починиоци бити изведени пред лице правде. Жалилац и/или други блиски сродници треба да буду обавештени о том поступку и да добију увид у релевантну документацију, уколико је потребно;
- Јавно призна, укључујући и путем медија, у разумном року, одговорност у вези са пропустом УНМИК-а да адекватно истражи отмицу и убиство г. Зорана Марковића као и са патњом и душевним болом до којих је касније дошло код жалиоца и јавно се извини њему и његовој породици у вези са тим;
- Предузме одговарајуће кораке за исплату адекватне надокнаде жалиоцу за моралну штету коју је претрпео због УНМИК-овог пропуста да спроведе ефикасну истрагу, као и за патњу и душевни бол које је жалилац трпео услед понашања УНМИК-а.

Комисија такође сматра да је прикладно да УНМИК:

- У складу са Резолуцијом Генералне скупштине УН-а о „основним начелима и смерницама у вези са правом на правни лек и репарацију за жртве грубог кршења међународног права које се тиче људских права и озбиљног кршења међународног хуманитарног права“ (A/Res/60/147, 21. март 2006. године), предузме одговарајуће кораке, путем других институција повезаних са УН-ом које раде на Косову, домаћих органа и невладиних организација, ради остваривања потпуног и свеобухватног програма репарације, укључујући реституцију, компензацију, рехабилитацију, сатисфакцију и гаранцију да се тако нешто неће поновити, за жртве из свих заједница које су претрпеле озбиљне повреде људских права током и након сукоба на Косову;

- Предузме одговарајуће кораке код надлежних органа Уједињених нација, укључујући Генералног секретара УН-а, ка додељивању одговарајућих људских и финансијских ресурса како би се осигурало да Уједињене нације увек поштују стандарде међународних људских права, укључујући и ситуације када обављају административне и извршне функције на некој територији, и да обезбеди ефикасно и независно надгледање;

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

- 1. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА ПРОЦЕДУРАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 2 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;**
- 2. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ПОСТОЈИ КРШЕЊЕ МАТЕРИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ ИЗ ЧЛАНА 3 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА У ПОГЛЕДУ НЕСТАНКА Г. ЗОРАНА МАРКОВИЋА;**
- 3. ПРЕПОРУЧУЈЕ ДА УНМИК:**
  - а. ТРАЖИ ОД НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА НА КОСОВУ ДА ПРЕДУЗМУ СВЕ МОГУЋЕ КОРАКЕ КАКО БИ ОСИГУРАЛИ ДА СЕ КРИВИЧНА ИСТРАГА У ВЕЗИ СА ОТМИЦОМ И УБИСТВОМ Г. ЗОРАНА МАРКОВИЋА НАСТАВИ У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 2 ЕКЉП И ДА ПОЧИНИОЦИ БУДУ ИЗВЕДЕНИ ПРЕД ЛИЦЕ ПРАВДЕ;**

- b. ЈАВНО ПРИЗНА, УКЉУЧУЈУЋИ И ПУТЕМ МЕДИЈА, ОДГОВОРНОСТ ЗА СВОЈ ПРОПУСТ ДА СПРОВЕДЕ ЕФИКАСНУ ИСТРАГУ У ВЕЗИ СА ОТМИЦОМ И УБИСТВОМ Г. ЗОРАНА МАРКОВИЋА, КАО И ЗА ПАТЊУ И ДУШЕВНИ БОЛ ДО КОЈИХ ЈЕ ДОШЛО И ЈАВНО СЕ ИЗВИНИ ЖАЛИОЦУ И ЊЕГОВОЈ ПОРОДИЦИ;**
- c. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ ЗА ИСПЛАТУ ОДГОВАРАЈУЋЕ НАДОКНАДЕ ЖАЛИОЦУ ЗА ПРЕТРПЉЕНУ МОРАЛНУ ШТЕТУ У ВЕЗИ СА УСТАНОВЉЕНИМ ПОВРЕДАМА ЧЛАНА 2 И ЧЛАНА 3 ЕКЉП;**
- d. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ КА ОСТВАРИВАЊУ ПОТПУНОГ И СВЕОБУХВАТНОГ ПРОГРАМА РЕПАРАЦИЈЕ;**
- e. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ У УЈЕДИЊЕНИМ НАЦИЈАМА КАО ГАРАНЦИЈУ ДА СЕ ИСТА СИТУАЦИЈА НЕЋЕ ПОНОВИТИ;**
- f. ОДМАХ ПРЕДУЗМЕ ЕФИКАСНЕ МЕРЕ ЗА ПРИМЕНУ ПРЕПОРУКА КОМИСИЈЕ И ОБАВЕСТИ ЖАЛИОЦА И КОМИСИЈУ О ДАЉЕМ РАЗВОЈУ ОВОГ ПРЕДМЕТА.**

Андреј АнтоновМарек Новицки
Извршни службеникПредседавајући

СКРАЋЕНИЦЕ И АКРОНИМИ

СГПП	Међународни споразум о грађанским и политичким правима
ЦМТ	Центар за мир и толеранцију
ОП	Одељење правде
ОЈТ	Окружно јавно тужилаштво
ЕКЉП	Европска конвенција о људским правима
ЕСЉП	Европски суд за људска права
ЕУ	Европска унија
ЕУЛЕКС	Мисија владавине права Европске уније на Косову
СРЈ	Савезна Република Југославија
ФХП	Фонд за хуманитарно право
ХРАП	Саветодавна комисија за људска права
КЉП	Комитет за људска права Уједињених нација
ИАСЉП	Интерамерички суд за људска права
МКНЛ	Међународна комисија за нестала лица
МКЦК	Међународни комитет Црвеног крста
МКТЈ	Међународни кривични трибунал за бившу Југославију
МТ	Међународни тужилац
СВП	Снаге војног правобранилаштва
КФОР	Међународне безбедносне снаге (обично познате као косовске снаге)
ОВК	Ослободилачка војска Косова
ЈНЛ	Јединица за нестала лица
НАТО	Северно-атлантски споразумни савез
КНЛСМ	Канцеларија за нестала лица и судску медицину
ОЕБС	Организација за европску безбедност и сарадњу
РИЈ	Регионална истражна јединица
СПГС	Специјални представник Генералног секретара
УН	Уједињене нације
УНХЦР	Високи комесар Уједињених нација за избеглице
УНМИК	Привремена административна мисија Уједињених нација на Косову
КПИЖ	Комисија за проналажење и идентификацију жртава
ЈИРЗ	Јединица за истрагу ратних злочина